

PAROLLE 80 VUOTTA

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ

JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:n PERINNEYHDISTYKSEN JÄSENLEHTI

3/2011 (307)

HELSINGISSÄ SYYSKUUSSA 2011

80. vsk

Sotaväellä edessään suuri remontti

Puolustusvoimat ovat kovan paikan edessä, vaikka eletäänkin syvän rauhan tilassa. Sotaväen rahoja ollaan leikkaamassa samaan malliin kuin koko valtiontaloudessa. On paradoksaalista, että valtio joutuu ottamaan lainaa jokapäiväisiin menoihin samaan aikaan, kun ylivoimainen enemmistö suomalaisista nauttii elintasosta, josta ei muutama vuosi sitten osattu edes haaveilla. Maalaisjärkeen ei oikein mahdu, että kansalaisten verotusta kevennetään samaan aikaan kun nyt otettu syömävelka jää lastemme maksettavaksi.

Puolustusvoimat on melko mahdottoman yhtälön edessä. Sotilaat sanovat, etteivät he halua valittaa, etteivät rahat riitä. On tultava toimeen niillä rahoilla, mitä eduskunta heille antaa. Se on vaikeaa, kun henkilöstökulut kasvavat yleisen tulotason mukana ja aseet kallistuvat sitäkin nopeammin. Ollaan tulossa hyvin hankalaan saumaan, kun vanhenevaa kalustoa pitäisi uusia. 1990-luvun alussa DDR:n jäämistöstä hankittu varustus alkaa olla romutuskunnossa ja sama koskee muualtakin käytettyinä ostettavaa kalustoa.

Puolustusvoimien sodanaikaisista vahvuutta supistetaan jatkuvasti, mutta siitä huolimatta liikekannal-

le pantavan sotaväkemme vahvuus on edelleen lähes omaa luokkaansa koko Euroopassa. Mutta pienevänkin joukon varustaminen maksaa maltaita.

Mikä siis avuksi? Kohta varmasti joku vaatii yleisestä asevelvollisuudesta luopumista ja siirtymisestä ammattiarmeijaan. Näinhän on tehty viimeksi Saksassa. Alamme kuulua asevelvollisuuden viimeisiin mohikaaneihin. Mutta geostrateginen sijaintimme on sellainen, ettei alueemme koskemattomuutta turvata pienellä palkkasoturijoukolla. Ja kuten aiemmat selvitykset ovat osoittaneet, maksaa pienikin ammattisotaväki enemmän kuin nykyinen varusmiesarmeijamme.

Tarvitaan uusia radikaaleja ratkaisuja. Nykyinen puolustusvoimien komentaja toivoi vuosi sitten virkaan tullessaan, että vielä tämän vuoden aikana lyötäisiin kiinni linjat puolustusvoimien kehittämisestä. Oli jo silloin nähtävissä, että niin nopeat ratkaisut ovat mahdottomia. Hyvä, jos valmista tulee tällä vaalikaudella.

Paljon on puhuttu säästöjen aikaansaamisesta yhteistyöllä lähinnä Ruotsin kanssa. Toki sellaista tapahtuu jo nyt, mutta kysymys on kuitenkin vain näpertelystä, jon-

ka taloudellinen merkitys on vähäinen. Ja mitä apua meillä voi olla maasta, jonka maavoimien sodanajan vahvuus on runsaat 30 000 miestä. Yhtä vähän apua on EU:sta. Sen piirissä tapahtuva puuhastelu Battle Groupeilla ei tuo kenellekään turvaa.

Olisi olemassa eräs yksikeräinen ratkaisu, joka ainakin paperilla lupaisi meille apua hädän hetkellä. Se on jäsenyys Natossa. Sen 5. artiklassa jäsenet sitoutuvat antamaan apua, jos jonkun jäsenen kimppuun hyökätään.

Mutta paradoksi jälleen. Kannamme yhteistä kuormaa Naton kanssa, mutta emme saa tarvittaessa apua sen kautta. Olemme mukana Naton kriisinhallintaoperaatioissa ja olleet useita kertoja myös johtovastuussa tällaisissa hankkeissa. Mutta kun emme halua olla jäseniä, mikä merkitsi enää pientä muodollisuutta nykytilanteessa, olemme myös avun ulottumattomissa.

Ruotsalaisella ystävälläni Björnillä on tapana takavuosina tavatessamme aloittaa keskustelu: Vi har inget försvar. Toivottavasti minun ei tarvitse vastaisuudessa vastata: Inte heller vi.

Jukka Knuuti

Kansikuva

Oppaana Ilmailumuseossa ollut Pentti Tiainen kertoo kesäpäiväläisille pitkäneokka-Blenheimin entisöinnistä. Kuva Jukka Knuuti

Perinneyhdistyksen kesäpäivät Jyväskylän seutu osoittautui jääkärihistorian aarreaitaksi

Seppelä kaatuneiden muistomer-
kille. Laskijat vasemmalta jääkä-
rikapteeni Jussi Mäntylän poika
Toivo Mäntylä Jämsästä, Asko
Kilpinen, Jukka Pennanen se-
kä Martti Porvali. Kuva Raimo
Latvala

Käsittämätön määrä jääkärihis-
toriaa sisältyi JP27:n perinneyh-
distyksen kesäpäiviin Jyväskylässä
6.–7. elokuuta, vaikka ei Keski-Suo-
mi mikään varsinainen jääkärimaa-
kunta olekaan. Kahteen päivään
mahtui jääkäreiden lisäksi niin myös
ilmavoimia kuin Jyväskylän histori-
aa. Väkeäkin oli juuri sopivasti, sil-
lä retkeläisiä jkultjettaneeseen bussiin
jäi yksi tyhjä paikka. Meitä oli run-
saat 50. Ilmatkin suosivat retkeäm-
me, sillä silloin kuin satoi olimme
joko bussissa matkalla seuraavaan
kohteeseen tai yöllä nukkumassa.
Keskisuomalaiset saivat kaikkien ke-
säpäivien osanottajien vilpittömät
kiitokset

Päivän ohjelma alkoi sotilaal-
lisesti Luonetjärven varuskunnan
muonituskeskuksessa, kuten soti-
lasruokaloita nykyään kutsutaan.
Hengen ravintona saatiin samassa
rakennuksessa varsin räyhäkäs Il-
masotakoulun esittely.

Sitten siirryttiinkin lähemmäs
jääkäriaikoja. Matkalla kohti niitä
saatoimme todeta isäntämme, Kes-
ki-Suomen osaston puheenjohtajan,
Martti Porvalin verrattoman tari-
naniskutaidon. Pian tiesimme meitä
kuljettaneen bussifirman historian,
sekä Karhumäen veljesten lentopuu-
hat. Hekin olivat lähtöisin Jyväsky-
län ympäristöstä. Ja paljon muuta
niin sotahistoriaa kun kaikkea muu-

ta mahdollista kiinnostavaa Keski-
Suomesta.

Martti toi retkeläiset Suolahden
vanhalle asemalla, jolla on häm-
mästyttävä historiallinen ja kulttuu-
rihistoriallinen menneisyys. 1898
valmistunutta aseman ensimmäi-
seksi asemapäälliköksi tuli Rudolf
Ahonius. Hän oli Suolahdessa aina
vuoteen 1925, jolloin hän pääsi eläk-
keelle.

Kolme Ahoniuksen poikaa lähti
jääkäreiksi: jääkärieverstiluutnantti
Rainer Ahonius, jääkärimajuri Ej-
wind Ahonius sekä jääkärikapteeni
Per-Eric Ahonius.

Myöhemmin asemapäällikkönä
olleen Väinö Schroderuksen (Sutela)

Brewsterin tarinassa riitti ihmettelemistä. Että ilmanpaineikin oli pysynyt renkaissa yli 50 vuotta.

Suolahden vanhan aseman jääkärimuistolaatan teksti oli hankalasti luettavissa.

pojista tuli myös tunnettuja sotilaita. Parhaiten tunnumme puolustusvoimien komentajana olleen Lauri Sutelan. Hän oli pioneeri kuten myös hänen veljensä pioneeritarkastajana ollut eversti Veikko Sutela.

Paavo Ravila keksi Äänislinnan nimen

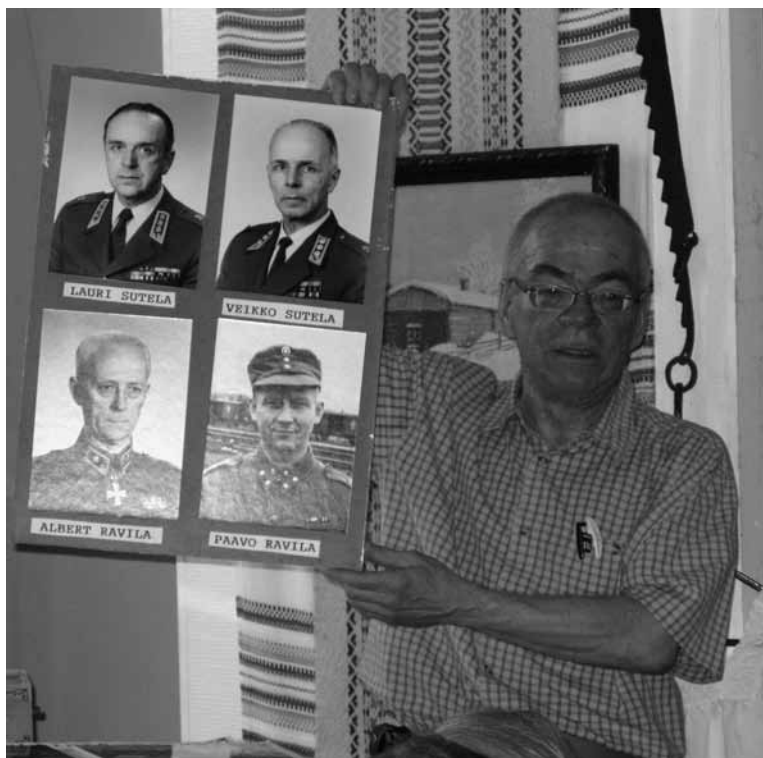
Myös Suolahden aseman vaihdemiehen Joonas Ravilan pojat lähtivät sotilasuralla. Pisimmälle sotilaana eteni kenraalimajuri Albert Ravila. Velimies John Ravilasta tuli majuri. Paavo Ravila eteni reservinupseerina kapteeniksi, siviilissä akateemikoksi. Hänen kielimiehen kykyjään tarvittiin sodan aikana ja hän keksi Petroskoille sen suomenkielisen nimen, Äänislinnan.

Tarina Suolahden aseman sotilasta on luettavissa aseman seinään kiinnitetystä muistolaatasta.

Mutta lähti Suolahdesta kaksi muutakin jääkäriä: kapteeni Heikki Lunki, jääkäri Väinö Äärinen.

Vielä pari sanaa Ahoniuksesta. Hän oli innokas metsästäjä ja kalastaja. Hänellä oli tunnettuja metsästyks- ja kalakavereita, kuten taidemaalari Axel Gallen-Kallela ja kirjailija Juhani Aho.

Keski-Suomen ilmailumuseossa saimme seikkaperäisen selostuk-

Martti esittelee Suolahden aseman suuria poikia. Nyt vuorossa ovat Lauri ja Veikko Sutela sekä Albert ja Paavo Ravila.

sen museon koneista. Kuulimme Karjalan korpijärvestä nostetun ja maailmalla seikkailleen Brewsterin tarinan. Samoin tiedämme, miksi Brewsterin mallin mukaan suunnitellusta Humusta ei tullut mitään. Entisöidyn pitkänokkaisen Blenheimin edessä viivytettiin myös pitkään. Kun koneen uudelleenrakentajat olivat saaneet työnsä valmiiksi, he ihmettelivät, että mitäs nyt tehdään. Sitten muistettiin, että onhan varastossa Hanssin Jukka, ruotsalaisen kreivi von Rosenin talvisodan aikana lahjoittama DC-2 kuljetuskone. Nyt sekin on valmiina ja tarkoitus ”paljastaa” syksyn aikana. On vain pieni ongelma, eikä ihan pienikään, sillä kone vaatii päälleen katon, mistä ei toistaiseksi ole tietoa.

Oma esitelmänsä tuli myös lentokoneesta nimeltä Tiira. Se on Sanginjoella asuvan Raimo Pääjärven omakeinoinen lentokone. Pääjärvelä ei ole koulutusta sen enempää lentokoneen suunnittelusta kuin lentämisestä, mutta hän on tehnyt menestyksellä molempia. Mutta tunnustusta kyvyistään hän ei ole saanut, ellei sellaisiksi lueta sakkvoja, joihin hänet on tuomittu ”ilmailurikkomuksesta ja kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta”. Missähän tilassa olisi maailman lentäminen, jos joulukuussa 1903 USAn Kitty Hawkissa olisi ollut samanlaisia vieranomaisia, kun Orville ja Wilbur Wright ensi kertaa nousivat ilmaan.

Illallinen jääkäreiden pidätysshotellissa

Illallinen nautittiin Jyväskylän keskustassa Nikolainkulmassa. Rakennus on jääkäri liikkeen keskeisin muistomerkki Keski-Suomessa. Vuonna 1916 lokakuun 2. päivänä silloisen Monopol-hotellin tornihuoneessa vangittiin jääkärit Aarne Sihvo, Juho Heiskanen ja Ilmari Relander. Tapahtumasta on muistolaatta kabinetissa, missä sanartarit heidät yllättivät. Kaikki kolme joutuivat Spalernajan vankilaan, josta maaliskuun vallankumous heidän vajaan puolen vuoden kuluttua vapautti.

Entä miksi Monopol-hotellista on tullut Nikolainkulma. Hyvästä syystä, sanoi kamarineuvos Erkki Fred-

Timo Järvisen Jääkärimarssi meni luihin ja ytimiin.

rikson. Jyväskylän kaupungin perusti 1837 keisari Nikolai I. Nikolainkulman rakennutti ravintoloitsija Nikolai Wahlgren 1899. Tuolloin Suomen suuriruhtinaana oli keisari Nikolai II ja Suomen kenraalikuvernöörinä Nikolai Bobrikov. Nykyinen Vaupudenkatu oli nimetty kaupungin perustajan Nikolai I:n mukaan Nikolainkaduksi. Ja samaan aikaan Nikolai oli suomessa hyvin harvainen etunimi, saoi Fredriksson ja niin 1999 tuolloin kaupungin omistuksessa ollut rakennus nimettiin Nikolainkulmaksi.

Rakennus on ollut hotellina, ravintolana, lääninhallituksena, koulutoimistona ja nyt juhlatilana sekä erilaisina toimistoina, kulttuurin palveluksessa ja käytössä. Nykyisin rakennuksen omistaa Artturi Nyysösen säätiö.

Martti Porvali pahoitteli toivottaessaan meitä tervetulleeksi illalliselle, että joudumme kuunteleman kovin

paljon lakimiehiä. Hän on itse juristi. Ja niin oli komean lauluohjelman esittänyt eläkkeellä oleva käräjätuomari **Timo Järvinenkin**. Ja häntä säesti juristi, Martin poika **Mikko Porvali**. Sitä en muista, mainitsiko Martti tässä yhteydessä että seuraavana päivänä meille kertoo Jyväskylän lyseon jääkäreistä varatuomari **Jaakko Rinne**.

Sotahistoriaa kuultiin laulujen muodossa

Timo Järvisen mahtavalla bassollaan tulkitsema *Jääkärimarssi* meni luihin ja ytimiin. Laulut kävivät läpi sotahistoriaa: *Suomalaisen ratsuväen marssi 30-vuotisessa sodassa*, Napoleonin Venäjän retkeen ajoittuva *Kaksi krenatööriä* ja jatkosotaamme sijoittuva *Röhön ranta*.

Merkinä siitä, että pienoispat-sashanke on saatu satamaan, pal-kittiin projektin avainhenkilöitä.

Avainhenkilöt ovat saaneet numeroidut pienoispatsaat. Vasemmalta Asko Kilpinen, Martti Ehrnrooth, insinööri Alpo Koivumäki sekä Jukka Pennanen. Kuva Raimo Latvala

Yhdistyksen puheenjohtaja **Jukka Pennanen** ojensi maalatun patsaan numero 2:n hankkeen primus

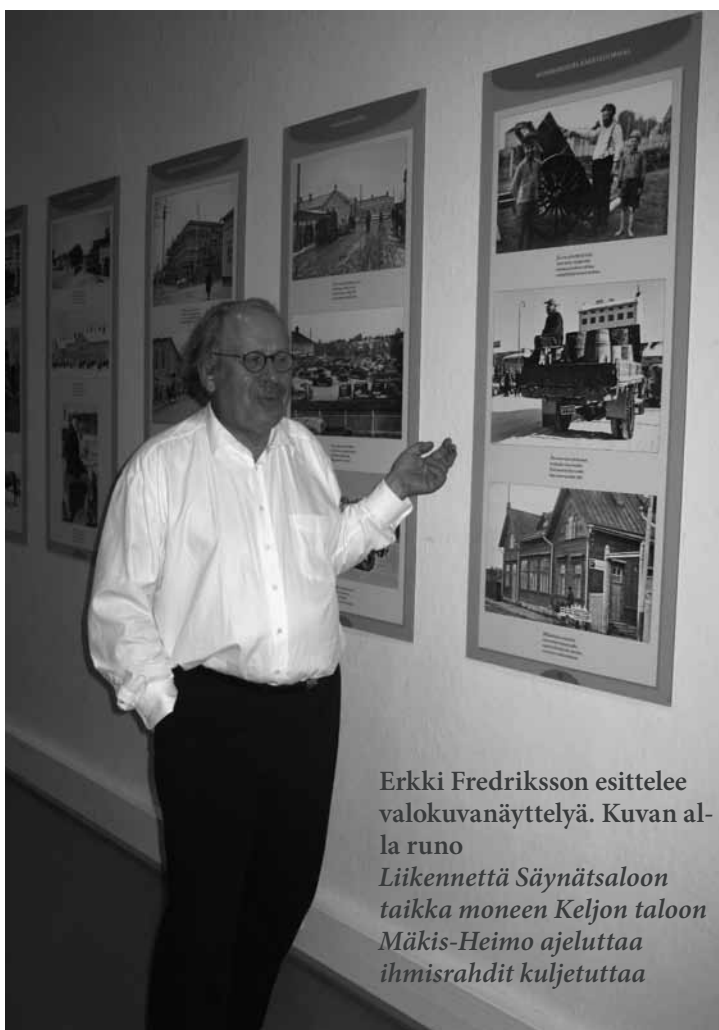
motorille **Martti Ehrnrootille**, joka on ollut avainasemassa hankkeen toteuttamisessa Numero 3

meni projektin teknisestä läpiviennistä ja neuvotteluista vastanneelle **Alpo Koivuniemelle**, Ja numero yksi luovutettiin Jääkärisäätiön puheenjohtaja **Asko Kilpiselle**. Ilman säätiön taloudellista tukea projekti olisi jäänyt toteuttamatta, sanoi Pennanen.

Allekirjoittaneelle Nikolainkullan illasta oli arvokkain kokemus rakennuksen vintillä sijainneet kattomaalaukset. Isäni isä, Ernst Blumenthal on maalannut ne mieskuoro Jyväskylän Sirkkojen harjoitustilaan 1900-luvun alussa. Olen ollut tietoinen niiden olemassaolosta, mutta nyt pääsin ensi kertaa näkemään ne.

Oivallisen aterian kruunasi kahvin kanssa tarjoiltu täytekakku, joka oli koristeltu Jääkäristillä ja tekstilä menossa olleista kesäpäivistä.

Sunnuntain ohjelma aloitettiin laskemalla seppelä sankarivainajien muistomerkillä, Siitä siirryttiin jääkäriluutnantti Yrjö Koiviston haudalle. Haudalta puuttuu jääkärimerkki ja Martti kertoi miksi. Kaikki on vuonna 2002 kertaalleen valmista. Lupa oli saatu, merkki tilattu, kutsut lähetetty ja paikalle oli tulossa jopa sotilassoittokunta, kun samaan aikaan Jyväskylässä sattui olemaan maanpuolustusmessut. Eihän niitä soittajia olisi muuten saatu, sanoi Martti. Mutta viime hetkes-

Erkki Fredriksson esittelee valokuvanäyttelyä. Kuvan alla runo
*Liikennettä Säynäsaloon
taikka moneen Keljon taloon
Mäkis-Heimo ajeluttaa
ihmisrahdit kuljetuttaa*

Mutta eniten harmitti, piti perua se sotilassoittokunta. Martti Porvali kertoo, kuinka Yrjö Koiviston hauta jäi ilman jääkärimerkkiä.

sä lupa evättiin. Miksi näin kävi, oli sopiva sekoitus tietämättömyyttä, byrokratiaa ja pienisieluisuutta. Juhlallisuuksista piti luopua. Mutta kaikkein eniten minua harmitti se, kun piti peruuttaa se sotilassoittokunnan esiintyminen, kertoi Martti.

Otto-Ville Kuusinen kuuluisin lyseolainen

Jyväskylän Lyseon museossa koulun historiaa esitteli koulun eläkkeellä oleva rehtori, kouluneuvos **Jorma Lempinen**. Hän mainitsi koulun kan-

sainvälisesti tunnetuimman oppilaan olevan Otto-Ville Kuusinen. Hän oli lukiolaisena kirjoittellut oikein isänmaallisia runoja, joista museossa oli nähtävissä näytteitä. Mutta sitten Otto-Ville joutui huonoon seuraan. Hän olisi halunnut tulla Jyväskylään 1958, kun juhlittiin sata vuotta aiemmin perustettua koulun ”esiastetta” Jyväskylän yläalkeiskoulua. Mutta Kuusinen ei tullut, sillä hänelle ei myönnetty viisumia.

Lempinen kertoi vuoden 1994 presidentinvaaleihin liittyneen hauskan anekdootin. SDP:n ehdokkuut-

Näin komeaa täytekakkua oli sääli lähteä leikkaamaan. Kuva: Raimo Latvala

Kuusisemme, herttaisemme

■ Bussilla retkeillessämme ylitimme pariinkin kertaan Laukaan rajan. Se sai Martin kertomaan Laukaan vaakunasta. Siinähän on hopeisessa kentässä punainen sydän, josta kasvaa pieni kuusi. Martin selostuksen mukaan sydän viittaa siihen, että Laukaa sijaitsee Suomen sydämessä. Kolmeksi haarautuva pieni kuusi taas viittaa kolmeen vesireittiin sekä kunnan suuriin metsävaroihin.

Mutta on vaakunalle toisenlainenkin selitys. Korttia pelatessa punainen sydän on hertta. Ja pientä kuusta voidaan diminutiivimuodossa kutsua kuusiseksi. Laukaasta oli kotoisin Otto-Ville Kuusinen. Ja hänellä oli Hertta-niminen tytär. Joten Laukaan vaakuna on kuin omistettu Hertta Kuusiselle.

Jos Otto-Ville oli syntynyt Laukaassa, on Hertan syntymäpaikka sentään Luhanka

ta tavoitellut Kalevi Sorsa oli hänkin käynyt jonkun vuoden Jyväskylän lyseota ja halusi pitää kampanjansa aikana puhetilaisuuden entisessä koulussaan. Totta kai moninkertainen entinen pääministeri pääsi entiselle koululle. Lempinen kertoi, että vieraskirjaa kirjoitettaessa Sorsa oli kysynyt, onko lyseon oppilaasta tullut presidenttiä. Ei ainakaan toistaiseksi, oli Lempinen vastannut.

Margaretha Berghell kysyi Lempiseltä, pitääkö paikkansa, että Jyväskylän seuduilla puhutaan parasta suomea. Hän muisti lapsuudestaan, että ruotsinkielisiä lapsia lähetettiin Keski-Suomeen ”till sommarbete” opettelemaan suomea. Kuulostaa niin hyvältä, ettei ole mitään tarvetta kiistää, sanoi Lempinen.

Ja kun liikkeellä oli JP27:n perinneyhdistys, kuultiin myös esitelmä Jyväskylän lyseon jääkäreistä.

Lyseon historiasta siirryttiin Jyväskylän historiaan. Jos lyseon museo oli kamarineuvos **Erkki Fredrikssonin** käsialaa, niin oli myös Keski-Suomen museon kaupungin kehityksestä kertova kerros. Samoin omaa luokkaansa oli valokuvanäyttely ”*Satu kadun ladusta*”, näyttely kadun kulkijoista ja kulkupeleistä Jyväskylässä. Fredrikson oli paitsi valinnut kuvat, myös kirjoittanut jokaiseen kuvaan riimitetyn kuvatekstin. josta ohessa näyte:

*Mäkelällä ilme rento
vaikka linjuri on hento
trafiikin se aikaan saapi
ukot, akat kuljettaapi*

Näitä runoja oli 204, jos laskin oikein Ja kaikki Fredrikssonin riimitämiä. Miten tällainen määrä runoja on syntynyt, kysyin. Virkamiehellä on aikaa, vastasi Fredriksson.

Vielä lounas Viherlandiassa ja kesäpäivät olivat ohi. Järjestelyt olivat sitä luokkaa, että seuraavien kesäpäivien järjestäjillä on rima hyvin korkealla.

Teksti ja kuvat Jukka Knuuti

**Jaakko Rinne kertoi
Jyväskylän lyseon
jääkäreistä. Kuva
Raimo Latvala**

Jääkäreistä 18 oli Jyväskylän lyseon kasvatteja

Keski-Suomesta lähti jääkäriksi vain noin 50 ja myöhemmin tänne muuttaneet mukaan lukien 78 miestä, kertoi varatuomari Jaakko Rinne. Jyväskylän lyseo menestyi tässä tilastossa hyvin, sillä lähtijöistä oli koulun kirjoilla ollut 18 poikaa. Jotkut heistä lähtivät aivan ensimmäisten joukossa ja kaikki tulivat takaisin.

Lyseota käyneistä 18 jääkäristä kuusi (Edvin Häkki, Taavetti Laatikainen, Kosti Palmqvist, Hannes Riipinen, Yrjö Vesamaa ja Einari Weijo) oli kirjoittanut lyseosta ylioppilaaksi. Viiden muun oppikoulun käynti tapahtui yksinomaan Jyväskylän lyseossa ja kaksi (Koivisto ja Korpela) keskeyttivät kouluopintonsa Saksaan lähdön vuoksi. Loput seitsemän jatkoivat koulunkäyntiä paikkakunnalta muuton vuoksi muualla.

Lyseosta ylioppilaiksi tulleet kaatui Vapaussodassa kolme, nimittäin varaväepelit Edvin Häkki ja Hannes Riipinen sekä luutnantti Yrjö Vesamaa. He kaikki kaatuivat tai haavoittuivat kuolettavasti Tampereen valtauksen yhteydessä.

Virossa kuuluisissa Kalmin joukoissa taisteli jääkäriluutnantti Yrjö

Koivisto. Hän kaatui 1920 osallistussaan Petsamon valtaukseseen. Hän oli jättänyt koulunkäynnin kesken lyseon kahdeksannella luokalla jouluna 1915 lähtiessään Saksaan. Suomeen palattuaan hän sai lyseon päästötodistuksen.

Jäljelle jääneet 14 päätyivät Suomen armeijan upseereiksi, joista muutaman ura oli todella monipuolinen ja näyttävä.

Taavetti Laatikaisesta tuli jalkaväenkenraali

Jyväskylän lyseosta ylioppilaiksi kirjoittaneista korkeimman sotilasarvon saavutti vuonna 1906 ylioppilaaksi tullut maisteri ja Porin lyseon opettaja Taavetti Laatikainen. Hän yleni jalkaväenkenraaliksi ja hänet nimitettiin Mannerheimristin ritariksi numero 17.

Everstiksi yleni vuoden 1903 lyseolaisoppilas ja ns. Pfadfinder Einari Walter Weijo (ent. Engström). Hän jäi eläkkeelle polkupyöräpataljoonan komentajana 1936, mutta osallistui Talvisotaan JR 36:n komentajana ja toimi Jatkosodan aikana Etelä-Pohjanmaan sotilaslänin komentajana. Hän siirtyi lopullisesti reserviin everstinä 1943 ja

siirtyi maanviljelijäksi Korpilahdelle.

Toinen eversti oli lyseon seitsemän luokkaa käynyt Jussi Laiti (ent. Ruth). Hän oli käynyt polyteknillisistä opistoa ja toiminut maanmittausapulaisena. Hän jäi eläkkeelle everstinä Pääesikunnan topografisen osaston päällikön virasta.

Kolmas lyseolainen eversti oli Ilmari Relander, joka oli lyseossa kirjoilla vuoden ajan. Hän eteni aktiiviurallaan Hämeen ratsujääkäripataljoonan komentajaksi.

Lyseolaisjääkäreistä Carl Ahonius, Jalo Heikinheimo ja David Hetemäki etenivät everstiluutnantteiksi. Ahonius palveli Ilmavoimissa, Helsingin komendanttina ja myöhemmin rintamaesikunnassa. Heikinheimo oli viimeksi Etelä-Hämeen sotilasläänin komentajan apulainen. David Hetemäki oli viimeksi Keskusvarikko 1:n päällikkönä.

Ejvind Ahonius, Viljo Korpela, Kosti Palmqvist ja Sven Weckström etenivät majureiksi ja Johan Kröger, Reino Mikkonen ja Sulo-Veikko Pekkola kapteeneiksi.

On kuitenkin muistettava, että osa lyseon jääkäriupseereista luopui jo ennen viime sotia vakinaisen

sotilaan urasta. Näin teki mm. kapteeni Reino Mikkonen, joka toimi liikealalla 1928-38. Majuri Kosti Palmqvist siirtyi hänkin 1938 liikealalla. Majuri Viljo Korpela puolestaan siirtyi 1937 maanviljelijäksi kotikyläänsä Kuorevedelle. Hän saavutti lukiolaisjääkäreistä korkeimman iän ja oli kuollessaan 1987 peräti 92-vuotias.

Lyseosta lähteneistä kolme Pfadfinderiä

Toinen Pfadfinder Weijon ohella oli majuri Sven Erik Weckström. Hän saapui Lockstedtiin aivan ensimmäisten joukossa 25. helmikuuta. Hän oli käynyt lyseon neljä ensimmäistä luokkaa. Weckström sai väräysmatkallaan Suomessa ns. Simon kahakassa useita haavoja ja jäi venäläisten vangiksi. Hän pääsi kuitenkin maaliskuun vallankumouksen vapauttamana Ruotsiin hoitoon ja siirtyi sieltä takaisin jääkäripataljoonaan Saksaan. Hän kuoli jääkäreistä nuorimpana vain 27-vuotiaana majurina ilmeisesti Simon kahakassa saamiensa vammojen seurauksena.

Kolmas Pfadfinder oli kapteeni Sulo-Veikko Pekkola, joka oli

18 jääkäriä oli Jyväskylän lyseon kasvatteja. Kuva Wikimedia Commons/Knave

käynyt lyseota kaksi vuotta. Hän oli Laatikaisen ohella toinen lyseojääkäri, jolla oli akateeminen loppututkinto. Hän oli metsähoitaja. Pekkala voitaneen kuvata seikkailijaksi. Myöhemmin hän tuli tunnetuksi myös kirjailijana. Ilmeisesti hän käytti ensimmäisenä nimitystä kalterijääkärit telkien taakse Spalernajaan joutuneista jääkäreistä ja heidän apureistaan. Heidän joukossa oli hänen oma veljensä, kansakoulunopettaja, aktivisti ja entinen lyseolainen Jalmari Pekkola. Sulo-Veikko Pekkola kuoli kapteenina 1931 oman käden kautta.

Keski-Suomen vanhimpana oppikouluna ja ainoana poikakouluna nousee Jyväskylän lyseo esiin myös itsenäiseen Suomeen syntyneen sotilasaineksen kasvattajana. Tästä polvesta näyttävimmän sotilasuran telki kenraali Lauri Sutela, joka toimi puolustusvoimien komentajana 1974-83.

Uudistuksia ja mahdollisuuksia kohti, perinteitä unohtamatta

Puolustusministerit ja puolustusvoimain komentaja ovat viimeisen vuoden aikana toistuvasti todenneet, että useat syyt pakottavat puolustusvoimat jälleen uudistumaan. Puolustusvoima uudistuksen perusteina ovat ennen kaikkea taloudelliset ja teknologiset syyt sekä koulutukseen tulevien ikäluokkien pieneneminen.

Tämän päivän muutostarve ei ole mitenkään uusi tilanne puolustusvoimissa. Puolustusvoimien synty 1918 alkoi kovin erikoisesti ja alkuvuosia leimasi sisäiset ristiriidat ja epävarmuus valittavasta suunnasta. Onkin hämmästyttävää, kuinka hyvin puolustusvoimiamme ennakkoluuloton kehittäminen, pitkälti jääkäreiden johdolla, onnistui sotia edeltäneinä vuosina. Sotien jälkeen aluemenetykset, suojeluskuntien lakauttaminen ja puolustusmateriaaliin liittyneet rajoitukset pakottivat puolustusvoimat jälleen kokonaisuutensa muuttamaan. Puolustusvoimat venyi tähänkin erityisen haastavaan suoritukseen jääkärien toimiessa puolustusvoimain komentajina.

Tilanne ei juuri helpottunut jääkäreiden luovuttaessa maanpuolustuksen johdon nuoremmille. Pariisin rauhansopimuksen rajoitteet ja puolustusvoimien arvovallan heikkeneminen vaikeuttivat suuresti sotilaallisen ja henkisen maanpuolustuksen kehitystyötä 1950-70-luvuilla. 1960-luvulta alkaen myös suurten ikäluokkien astuminen palvelukseen vaikutti merkittävästi puolustusvoimien kustannusrakenteisiin ja pakotti puolustusvoimat mm. rakentamaan lisää varuskuntia. Tällöin olivat varusmiesvahvuudet noin kaksinkertaiset nykyisiin verrattuna. Huolimatta suurista vaikeuksista, kykeni jääkärien hengessä toimivat puolustusvoimat säilyttämään koulutuksen korkean tason ja kasvattamaan sotilaalliselle maanpuolustukselle hyvähengisen ja isänmaallisen reservin, joka nyt on päättämässä valtakuntamme suunnasta.

Kylmän sodan jälkeen 1990-luvulla turvalli-

suusympäristömme muuttui suuresti erityisesti Baltiassa. Lähialueemme eri valtiot ovat viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana valinneet omat suuntaansa turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa. Samalla suljetusta Neuvostoliitosta on kehittynyt erilainen Venäjä, jonka kanssa moninainen myönteinen kanssakäyminen on lisääntynyt aikaisempaan verrattuna aivan eri tasolle. Suomen EU-jäsenyys on myös lisännyt turvallisuuttamme ja turvallisuuspolitiikassammekin kansainvälisyys on painottunut kansallisten kysymysten rinnalla. Muutoksista huolimatta tulevaisuutemme valinnat ovat edelleenkin omissa käsissämme.

Me suomalaiset olemme turvallisuuteen liittyvissä asioissa syystäkin kovin konservatiivisia. Muutokset nähdään ja koetaan usein vain uhkina. Vanhasta ja turvallisesta haluttaisiin pitää sitkeästi kiinni. Maailma ympärillämme muuttuu kuitenkin nopeammin kuin koskaan. Ympäristömme muutos on realiteetti, joka on pakko hyväksyä. Puolustusjärjestelmämme uudistaminen on nähtävä nykyistä enemmän mahdollisuutena ja ennaltaehkäisykyvyn takaajana. Uudistuksessa on tavoitteena rakentaa uusia kykyjä valtakunnan puolustamiseen eikä vanhojen rakenteiden purkaminen ole mikään itseisarvo. Suuri yhteisymmärrys vallitsee siitä, että yleinen asevelvollisuus säilytetään ja koko maata puolustetaan. Myös perinteitä tullaan kunnioittamaan.

Uudistaa on aina parempi kuin jäädä vanhoihin aseisiin ja taantua. Turvallisuuuttamme lisää ennen kaikkea laatu, ei niinkään määrä. Tämän tiesivät jo jääkärit.

Mukavaa syksyä kaikille lehtemme lukijoille ja kiitos Keski-Suomen osastolle hyvin järjestetyistä ja mielenkiintoisista kesäpäivistä!

JP52

KIRJOITUS PERUSTUU FT MIKKO KARJALAISEN ESITELMÄÄN

Sodanjohdon suuri kysymys syksyllä 1941 Pysäytetäänkö hyökkäys Syvärille

Ajoneuvot olivat tiukoilla Aunuksen tiellä, kun syyssateet rikkoivat tien.

FT Mikko Karjalainen työskentelee ylitarkastajana Kansallisarkistossa. Hän on väitellyt vuonna 2009 Helsingin Yliopiston humanistisessa tiedekunnassa tutkimuksella: ”Ajatuksista operaatioiksi. Suomen armeijan hyökkäysoperaatioiden suunnittelu jatkosodassa”. Kirjaa on myynnissä Maanpuolustuskorkeakoulun Sotahistorian laitoksella.

Syväri siinsi kirkkaana Suomen sodanjohdon mielissä, kun hyökkäys alkoi 10.7.1941. Seuraavassa esityksessä hahmotellaan suomalaisten eteneminen Syvärille kesän ja syksyn 1941 aikana. Lisäksi tuodaan esille se toteutumaton suunnitelma, jonka mukaan hyökkäystä oli tarkoitus jatkaa Syväriltä eteenpäin.

Suomen ja Saksan välisen yhteistyön tiivistyessä keväällä 1941 nostivat saksalaiset yhä selvemmin esiin kysymyksen Suomen tavoitteista mahdollisen sodan syttyessä. Presidentti Rytin johdolla laadittiin nopeassa aikataulussa historiallisia, etnografisia, maantieteellisiä ja kasvistollisia argumentteja mahdollisten tulevien rajakaavailujen pohjaksi.

Sotilasjohdon piirissä päämajoutusmestari Airo laati toukokuussa 1941 viisi mahdollista tulevaa rajavaihtoehtoa Neuvostoliiton suhteen. Neuvostoliiton sodan jälkeisestä vahvuudesta riippuen optimistisimman suunnitelman mukaan suomalaiset olisivat ottaneet haltuunsa jopa Vianmeren rannikon. Hahmotelmassa ei otettu kantaa siihen, miten näihin tavoitteisiin olisi päästy. Syvärin suunnan osalta näissä rajakaavailuissa ei ollut mitään konkreettisia viittauksia.

Tapahtumat etenivät siten, että ylipäällikkö Mannerheim hyväksyi 18.6.1941 toimintasuunnitelman muutokset, jotka mahdollistivat tarvittaessa myös hyökkäyksellisen toiminnan. Muutama päivä myö-

hemmin, 22.6. saksalaiset aloittivat Operaatio Barbarossan, hyökäten Neuvostoliittoon. Kolme päivää myöhemmin, 25.6. Suomi julisti olevansa sodassa Neuvostoliiton kanssa, kun neuvostoilmavoimat olivat pommitaneet useita suomalaisia kaupunkeja.

Suomalaisten edellytykset laajamittaisten hyökkäysoperaatioiden toteuttamiseksi pelkästään omin voimin olivat heikot. Sotamateriaalin osalta Suomi oli riippuvainen Saksasta ja lisäksi suomalaisilta puuttui kokemus laajamittaisten hyökkäysoperaatioiden suunnittelusta ja toteuttamisesta. Myös joukkojen koulutustaso oli hyvin vaihteleva. Ennen talvisotaa suurten joukkojen johtamiseen tähtäävää ylimmän johdon koulutusta ei ollut Suomessa järjestetty ja Talvisota oli ollut käytännössä pelkkää puolustustaistelua. Nyt oli kyse hyökkäyssodasta!

Ylipäällikkö antoi 30.6.1941 Karjalan armeijalle tehtävän, joka oli hyvin yksiselitteinen. Sen tehtävänä oli lyödä vastassa oleva vihollinen sekä saavuttaa Syväri ja Äänisjärvi. Tavoite oli strateginen päämäärä, jonka ylin sodanjohto ylipäällikkö Mannerheimin johdolla oli määritellyt. Tavoite sisältyi myös saksalaisten kanssa suullisesti tehtyihin suunnitelmiin. Tavoitteen toteuttamiseksi ylipäällikkö Mannerheim muodosti Karjalan armeijan, joka koostui VI ja VII Armeijakunnista, Ryhmä Oinosesta sekä muista pienemmistä joukoista ja huoltomuodostelmista. Karjalan armeijan komentajaksi ylipäällikkö määräsi kenraaliluutnantti Erik Heinrichsin.

Saksalaiset hyökkäsivät kohti Leningradia

Päämajan operatiivisen osaston Maavoimatoimistosta viestitettiin 10.7.1941 illan kuluessa muille yhtymille creed-sanoma: ”Tiedoitetaan, että Aimo on kiristänyt koukkunsa riiviä saapassakara.” Se tarkoitti selkokielellä, että Karjalan armeija oli aloittanut hyökkäyksensä kello 15. Hyökkäyksen alettua joukkojen etenemistä seurattiin Päämajassa hyvin tarkasti. Yhteydenpito Päämajan

Sekä Paavo Talvela (vasemmalla) että Ruben Lagus (oikealla) suosittivat luopumasta hyökkäyksen jatkamista kohti Tihvinää

operatiivisen johdon ja Karjalan armeijan esikunnan välillä oli erittäin tiivistä.

Suomalaisten hyökkäyksen aloitus Laatokan pohjoispuolella ajoitui samaan aikaan kuin saksalaisten Pohjoisen armeijaryhmän hyökkäys Suomenlahden eteläpuolella, tavoitteenaan Leningrad. Operatiivisen osaston maavoimatoimistossa jatkosodan aikana ja myöhemmin 1950-luvulla yleisesikunnan päällikönä toiminut T. V. Viljanen totesikin vuonna 1942, että saksalaiset hokuttelivat suomalaiset hyökkäämään kohti Syväriä, vaikka he itse eivät pystyneet etenemään Leningradin suunnassa lupaustensa mukaisesti.

Suomalaisten hyökkäys eteni painopistesuunnassa eli kenraalimajuri Paavo Talvelan komentamalla VI Armeijakunnan kaistalla erittäin nopeasti. Jänisjärven itäpuolitse edettiin Laatokan rantaan alle viikossa. Suomalaisten mittakaavassa hyökkäyksen laajuus ja etenemisen nopeus olivat jotain ennen näkemätöntä.

Tästä huolimatta tai ehkä juuri siitä johtuen kenraali Heinrichs antoi 21.7.1941 VI Armeijakunnalle suullisesti käskyn, jossa hän ylipäällikön käskyn mukaisesti määräsi, ettei linjaa Vitele–Vieljärvi–Hyrskylä saanut ylittää päävoimilla ilman erikseen annettua käskyä. Kirjallisesti Heinrichs vahvisti käskyn Talvelalle 24.7.1941. Hyökkäyshenkinen Talvela ei tahtonut millään sulattaa käskyä etenemisen pysäyttämistä.

Heinrichs perusteli hyökkäyksen pysäyttämistä ylipäällikön näkemyksellä. Ennen suomalaisten etenemisen jatkumista olisi saksalaisten hyökkäyksen pitänyt edetä Laatokan eteläpuolella, suomalaisten saada rautatie käyttökuntoon ainakin Loimolaan saakka sekä vahvistaa Laatokan rannikkopuolustusta ja valata Suojärvi. Heinrichsin jälkikäteen esittämän näkemyksen mukaan ylipäällikkö, joka oli ”varovainen strategi”, halusi saksalaisten ennättävän Leningradin eteläpuolitse Laatokalle ja varmistavan tällä tavoin Karjalan

Tällaiselta näytti suomalaisten jääkärijoukkojen salamasota. Joki ylitetään Tuuloksessa polkusiltaa pitkin.

kannaksen etelästä tulevilta hyökkäyksiltä, ennen kuin hän oli valmis jatkamaan offensiivia Aunuksen Karjalassa. Heinrichsin perusteluista käy ilmi, että ylipäällikkö Mannerheim oli taho, joka päätöksen oli tehnyt ja joka kantoi siitä myös vastuun.

Ylipäällikkö epäili rintaman venymistä

Edellä esitettyjen näkökulmien lisäksi oli myös muita syitä, miksi ylipäällikkö halusi pysäyttää Karjalan armeijan hyökkäyksen, vaikka se oli VI Armeijakunnan lohkona edennyt kahdessa viikossa noin 150 kilometriä Korpiselästä Tuulokseen. Eniten ylipäällikköä epäilytti rintamalinjan venyminen, mikäli etenemistä ei tapahtuisi samanaikaisesti myös muilla suunnilla.

Reilun kuukauden paikallaan olon jälkeen ylipäällikkö antoi 27.8.1941 Karjalan armeijalle valmistautumiskäskyn hyökkäyksen jatkamiseksi aikaisemmin määrättyyn

tavoitteeseen Syvärille ja Petroskoihin. Samana päivänä Mannerheim ilmoitti Päämajassa toimineen saksalaisten yhteysupseerin, kenraali Waldemar Erfurthin kautta saksalaisille, että eteneminen Syvärille oli mahdollista. Tämän jälkeen oli selvää, että hyökkäys tulee pian jatkumaan täydellä teholla.

Hyökkäys toteutettiin suunnitelmien mukaan kaksipuoleisella saarrostuksella siten, että Prääsän ja Aunuksenkaupungin välillä oleva vihollinen suljetaan molemminpuoliseen saarrostukseen.

Karjalan armeijan esikuntapäällikkö, eversti Tapolan mukaan saarrostusta suunniteltaessa nousi esiin monia uhkatekijöitä: ”Eikö haukattava pala ole liian suuri? Näin monivaiheisessa suunnitelmassa syntyy helposti myös laskematonta kitkaa...Tätä kaikkea tutkittaessa kiteytyi vähän tavallisuudesta poikkeava operaatiokuva. Koska tuntui liian uskalletulta etenemisen jatkaminen kummallakin siivellä ennen saarros-

tuksen loppuunsaattamista, tyydyttiin siihen vain toisella, s.o. eteläisellä siivellä, jossa rautatie ja Syväri olivat yhdessä nopeimmin saavutettavissa ja panssareille edullisin maasto...”

Karjalan armeijan joukot valtasivat Petroskoin 1.10.1941. Valtaus tapahtui nopeasti, mutta Karjalan armeijan esikunnassa oli varauduttu pidempään taisteluun, sillä valtauksen osallistuvat joukot olisi operaation pitkittyessä alistettu yhtenäiseen johtoon. Kyseistä suunnitelmaa ei kuitenkaan tarvittu, sillä klo 10.49 Karjalan armeijan operatiivisen osaston päällikkö eversti Inkala ilmoitti Päämajaan, että ”Äänislinna (Petroskoi) vallattu ja tiet pohjoiseen katkaistu”.

Ylipäällikön kesäkuun lopussa asettamat tavoitteet oli saavutettu siltä osin, että maa-alueet Syväriä ja Petroskoiita myöten oli saavutettu. Sen sijaan vihollinen oli onnistunut vetämään omia joukkojaan pois suomalaisten hyökkäyksen alta niin Syvärin eteläpuolelle kuin Petroskoista pohjoiseen.

Karjalan armeijan toisena hyökkäystavoitteena ollut Syvärinjoki oli saavutettu syyskuun puolivälissä 1941. Suomalaisten etulinja kulki Syvärin eteläpuolella Äänisjärvestä Lotinapeltoon asti, jonka valtaamiseen VI Armeijakunnan komentaja Talvela 5. Divisioonaa otollisen tilanteen avautuessa ilman tulosta kannusti.

Saksalaiset tahtovat suomalaiset yli Syvärin

Suomalaisten eteneminen Syvärille ei kuitenkaan riittänyt saksalaisille, sillä heidän tavoitteenaan oli, että eteneminen jatkuisi yli Syvärin ja yhtyisi myöhemmin Laatokan eteläpuolelta eteneviin saksalaisiin joukkoihin. Tästä johtuen saksalaisten nimenomaisesta toivomuksesta Karjalan armeijalle alistettiin syyskuun alkupuolella saksalainen 163. Divisioonaa. Se ryhmitettiin syyskuun puolivälissä puolustukseen Syvärijoen varteen Laatokan rannan tuntumaan. Suomen Päämajan operatiivisen johdon näkemyksen mukaan sen sijoituksen piti mahdollisuuksien mukaan olla sillanpääasemassa Syvä-

Syvärin luostarin kirkko ja kellotapuli ohi-tettiin 7 syyskuuta.

rin eteläpuolella.

Tässä vaiheessa usko saksalaisten hyökkäyksen onnistumiseen etelästä kohti Tihvinää oli vielä vahva, sillä 163. Divisioonan sijoituksessa huomioitiin nimenomaan sen mahdollinen myöhempi käyttö hyökkäyksessä pohjoisesta kohti Tihvinää.

Suomalaisten kannalta oli selvää, että saksalaisen divisioonan hyökkäys Syvärin yli aiheuttaisi painetta myös suomalaisille joukoille. Suomalaisten intoa yhteistoimintaan lisäsi kuitenkin se, että ylimenohyökkäyksen onnistuminen olisi hyvin suurella todennäköisyydellä murtautunut vihollisen vastustuksen koko Syvärin rintamalla.

Syvärin yli suoritettavan hyökkäysoperaation suunnittelu konkre-

tisoitui suomalaisten osalta lokakuun puolivälissä 1941, kun Airo ilmoitti puhelimitse Karjalan armeijan esikuntapäällikkö, eversti Kustaa Tapolalle, että Karjalan armeijan piti valmistautua siirtämään 11. Divisioonaa siten, että sitä voitaisiin käyttää saksalaisen 163. Divisioonan hyökkäyksen tukena. Suomalaiset olisivat suojanneet saksalaisten sivustan koilliseen ja itään. Lisäjoukkoja tarvittiin myös siksi, että operaation jatkaminen ja kehittäminen saksalaisten joukkojen aloitettua hyökkäyksen olisi mahdollista.

Vaikka saksalaiset olisivat vastanneet hyökkäyksen toteuttamisesta, halusi ylipäällikkö pitää hyökkäyksen aloittamisajankohdan omassa päätäntävallassaan. Olihan rintama-

nosa kuitenkin suomalaisten vastuulla. Mannerheimin käskyn mukaan ylimenohyökkäyksessä käytettävien joukkojen piti olla valmiina 20.10.1941 mennessä. Saksalaisten hyökkäys Laatokan eteläpuolella ei kuitenkaan edennyt toivotulla tavalla, joten myös 163. Divisioonan hyökkäystä jouduttiin lykkäämään. Hyökkäyksen viivästyminen myötä samaan aikaan neuvostojoukkojen vastarinta Syvärin rintamalla vahvistui.

Vihollinen oli tietoinen ylimenosuunnitelmista

Kenraali Talvela tulkitse viholliselta vanginsieppausten yhteydessä saatuja asiakirjoja ja vihollisen toiminnan aktiivisuutta siten, että vihollinen oli tietoinen ylimenon valmisteluista ja varustautui estämään hyökkäyksen muun muassa sulutuksilla, vasta-hyökkäyksillä ja ampumalla häirintätulta juuri saksalaisten aikomissa hyökkäyssuunnissa.

Päämajan operatiivinen johto päättyi siihen, että saksalaisten 163. divisioonaa tarvitsi mahdollisessa hyökkäyksessä tukea. Näin ollen suomalainen 11. Divisioonaa keskitettiin suoraan operaatioalueen taakse. 163. Divisioonan suojaamiseen ja tukemiseen tarvittavat joukot irrotettiin jo alueella olevista VI Armeijakunnan joukoista. Ylipääl-

Syväriä ylitetään lahden syöksyveneiden työntämällä lotjalla Voznesenjen (Syvärinniskan) kohdalla lokakuussa.

likkö yhtyi saksalaisten näkemyksiin siitä, että 163. Divisioonan siirtyisi saksalaisten alaisuuteen vasta saavuttaessaan maayhteyden etelästä päin eteneviin joukkoihin, joten Syvärin pohjoispuolelta hyökkäys tulisi tapahtumaan Karjalan armeijan alaisuudessa.

Suomalaisilla oli keskeinen merkitys ylimenohyökkäyksen valmisteluissa, sillä 11. Divisioonan lisäksi hyökkäystä suunniteltiin tuettavan kaikkiaan kahdeksan patteriston vahvuisella tykistöllä. Tykistötulen lisäksi 11. Divisioonan olisi seurannut 163. Divisioonan hyökkäystä edeten sen aukaisemasta murtoaukosta suojaten Lotinapellon suunnan. Talvelan tavoitteena oli tässä yhteydessä tilanteen salliessa tuhota tai saartaa Lotinapellon luona oleva vihollinen ja edetä siitä etelään (Savijärven seuduille).

Laaditut suunnitelmat olivat kuitenkin vailla toteuttamisedellytyksiä niin kauan, kun saksalaisten hyökkäys Tihvinän-Volhovstroin suunnalla ei edennyt. Jopa yleensä erittäin hyökkäyshenkinen Talvela tunnusti realiteetit. Vallitsevissa olosuhteissa hyökkäyksen toteuttamiseen ei ollut mahdollisuuksia.

Karjalan armeijan komentaja oli operaation toteuttamismahdollisuuksien suhteen kiinnostunut painopistesuunnalla toimineen VI Armeijakunnan komentajan tilannearvioista. Loka-marraskuun vaihteessa kenraali Talvela ja hänen sijaisenaan toiminut kenraalimajuri Ruben Lagus lähettivät reilun

viikon välein tilannearvionsa hyökkäysmahdollisuuksista Heinrichsille. Näkemykset olivat yhteneväiset: ylimenon toteuttamisesta piti luopua

Yleisesikunnan päällikkö Hannellilla olikin näin ollen suomalaisen näkökulmasta vahvat perusteet, kun hän esitti kenraali Erfurthille hyökkäyksen lykkäämistä. Ratkaisu perustui Karjalan armeijan ja VI Armeijakunnan näkemyksien lisäksi myös saksalaisen 163. Divisioonan tilannearvioon.

Suomalaiset halusivat välttyä suurilta tappioilta

Suomalaisten päätökseen hyökkäyksestä luopumisesta vaikutti ennen kaikkea omien joukkojen säästämisen liian suurilta tappioilta. Eteenpäin olisi haluttu mennä, mutta käytännössä saksalaisten hyökkäyksen pysähtyminen Laatokan eteläpuolella aiheutti lopulta sen, että Syvärin ylimenohyökkäyksestä luovuttiin. Heinrichs peruutti käskyn hyökkäysvalmiudesta 14.11.1941.

Heinrichs perusteli operaatiosta luopumista myös sillä, että suomalaiset olivat Syvärin suunnalla edenneet jo pidemmälle, mitä saksalaisille oli luvattu. Saksalaisten näkökulmasta suomalaiset olivat keskittäneet Syvärin rintamalle liian pienet voimat kyetäkseen jatkamaan hyökkäystä myös Syvärin eteläpuolella. Suomalaiset taas näkivät hyökkäyksen jatkamisen lähes kokonaisuudessaan saksalaisten tehtäväksi.

Samaan aikaan kuin hyökkäys-

Heinrichs peruutti käskyn hyökkäysvalmiudesta 14.11.1941

suunnitelmista luovuttiin, valmistui operatiivisella osastolla muistio puolustuksen järjestelyistä Aunuksen kannaksella. Vaikka pääpuolustuslinjaa ei vielä pystytty tarkasti määrittelemään, oli lähtökohtana kuitenkin se, että Syvärin eteläpuolelta piti saada syvä, mikäli mahdollista saumaton ja tietön, linnoituksilla vahvistettu viivytyalue. Toisin sanoen rajan piti kulkea ainakin 30–40 kilometriä Syvärin eteläpuolella.

Jos yhteenvedonomaisesti yritetään tiivistämään se, mitä hyökkäys Syvärille vaati, voidaan todeta se, että kesäkuun lopussa 1941 asetetut tavoitteet saavutettiin, mutta uhri, jonka eteneminen vaati, oli suunnattoman raskas, eikä sodan loppumisesta ollut vielä näkyvissä minkäänlaisia merkkejä!

Karkean arvion mukaan Karjalan armeija menetti kaatuneina ja haavoittuneina noin 35 000 miestä. Jos hyökkäysvaiheen tappioita yritetään jotenkin suhteuttaa, niin voidaan ottaa vertailupohjaksi Talvisota. Jatkosodan ensimmäisen kolmen ja puolen kuukauden miehistötappiot olivat vain hieman Talvisotaa pienemmät. (25699 vs. 21550 miestä) Vaikka sotavarustus ja aseistus olivat selvästi talvisotaa parempaa, aiheutti nimenomaan hyökkäyssodankäynti kuitenkin lähes yhtä suuret tappiot.

TUTKIMUSKIRJALLISUUTTA:
Karjalainen Mikko: *“Ajatuksista operaatioiksi – Suomen armeijan hyökkäysoperaatioiden suunnittelu jatkosodassa”*

Petroskoin valtausparaati pidettiin 12. lokakuuta.

Suomen joukkueella Hammelburgin jalkaväkipäivillä alhainen keski-ikä

Asuimme perinteiseen tapaan Elfershausin kylässä Zum Stern-majatalossa.

Suomen tiimi Saksan 15. jalkaväkipäivillä Hammelburgissa 7.–8. heinäkuuta oli keski-ikänsä tavanomaista nuorempi. Ikää laski kaksi nuorta upseeria, yliluutnantti **Pasi Lepistö** (s.-84) Kaartin jääkäriyrykmentistä ja reservin luutnantti **Pekka Sillanpää** (s. -81). Joukkoa veti Jääkärisäätiön puheenjohtaja **Asko Kilpinen** mukanaan vaimo **Oili** ja muina jäseninä everstiluutnantti **Harri Savolainen** maasotakoulusta.

Suomen joukkue jalkaväkimuistomerkillä. Vasemmalta Pekka Sillanpää, Pasi Lepistö, Harri Savolainen, Asko Kilpinen ja Jukka Knuuti. Kuva Mark Arenz

Allekirjoittanutkin kävi kuittaamassa maastopuvun Santahaminasta ja komeili kapteenin napit puvun riuksissa.

Suomalaisten delegaatio oli majoitettu perinteiseen tapaan majatalo Zum Sterniin Elfershausenissa. JP27:n perinneyhdistyksen väki on hotellin vakioasiakkaita siihen määrään, että emäntä toi aiemmin saamansa yhdistyksen pienoislipun ravintolan tiskille vierailumme ajaksi.

Nuorten miesten ansiosta voitiin osallistua myös jalkaväkipäivien ohjelmaan kuuluviin ammuntoihin. Mitalit jäivät saamatta kun ennestään vieraisiin aseisiin päästiin tutustumaan vasta ampumaradalla

Jalkaväkipäivien avajaisissa liikutettiin Hammelburgin ja Euroopan ulkopuolella Afganistanissa. Sinne meidät vei kenraali **Wolf-Dieter Langeland**, Hollannin Brunssumissa sijaitsevan Allied Joint Force

Commandin komentaja, joka johtaa 28 maan joukkojen toimintaa Afganistanissa. Tarkoitus on voida siirtää vastuu Afganistanissa maan omille viranomaisille 2014. Mutta senkin jälkeen tarvitaan ISAFia vielä paikalla. Muuten saavutetut tulokset ovat vaarassa, sanoi Langeland.

Avajaisten jälkeen voitiin siirtyä bussikaravaanissa Bonnlandiin, kaupungin ulkopuolella olevalle harjoitusalueelle. Siellä oli tavanomaista sotilaallista toimintaa: kalustoesittelyjä ja taistelunäytöksiä. Harri Savolainen katseli lähitaistelunäytöstä ja puisteli päätään. Taistelijoiden otteet eivät lainkaan tyydyttäneet kampaailulajien erikoismiestä.

Pääsimme todistamaan myös runsaan 400 upseerikokelaan ja vapaaehtoisen sotilasvalaa. Uutta valtilaisuudessa oli se, että kaikki vanhojat olivat ”ammattilaisia”. Yleinen asevelvollisuus on historiaa Saksassa.

Seppelekulttuuria. Suomalaisseppeleessä pelkkää vihreää. Muissa sitäkin enemmän värejä.

Musiikkipuolesta vastasi ruotsalainen sotilassoittokunta.

Asko Kilpinen puhuu Finnessenillä selkänöjanaan Moltke muotokuva.

Syvällinen totuus museon seinällä.

Sotilaille luvattiin kaikkea parasta

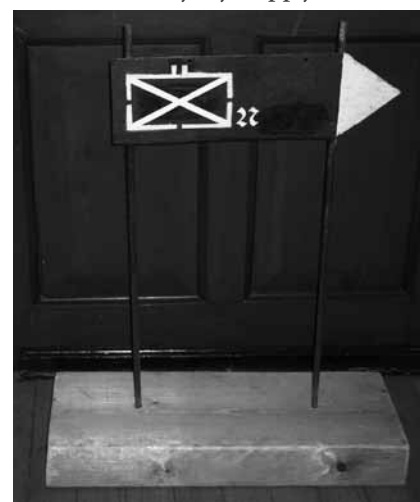
Valaansa vannovia sotilaita tervehti Saksan liittopäivien oikeusasiamies **Hellmut Königshaus**, joka käytti kieltä, millaista Suomessa ei ole totuttu kuulemaan siviileiltä. Hän nimittäin vakuutti, että sotilaille hankitaan paras mahdollinen koulutus, varustus ja aseistus.

Valatilaisuuden aikana oli taivas uhkaavasti muurautunut mustiin pilviin. Ensimmäiset pisarat alkoivat tippua kun valajoukot marssivat pois. Mutta mitäpä sateesta. Kutsu-

vieraille oli pöydät katetuissa tiloissa. Valtava kalustolaskuvarjo muodosti ”illallisravintolan” katon. Ensin jouduimme taistelemaan paikoistamme, sillä lappu Für die Finnische Delegation ei mitenkään hämännyt pöydän vallanneita saksalaisia. Tilanne päättyi ratkaisemattomana. Laskuvarjo ei ole nimittäin tarkoitettu saatevarjoksi ja aloimme saada vettä niskaamme. Idyllinen ulkoillallinen vaihtui karuihin oloihin viereisen rakennuksen kellarissa. Ei ollut niin kaunista, mutta tarkoituksenmukaista. Oli kuivaa.

Toisen päivän aamuna laskettiin seppelet jalkaväen muistomerkillle. Saatoimme todeta, että seremonia tahtui toisin kuin mihin me olemme tottuneet. Seppelet vei monumenteille saksalaiset seppelepartiot. Kun kranssit olivat paikallaan, seppeleiden varsinaiset laskijat, meidän osaltame Asko Kilpinen marssivat monumenteille ja oikoivat seppele-

nauhoja ja tekivät kunniaa. Nauhoja ei luettu. mutta muutenkin tiesimme, että kolme muuta seppelettä tulivat jalkaväkipäiviä isännöinneeltä Infanterisculelta sekä päiviin osallistuneilta laskuvarjo- ja alppijääkäreiltä.

Pataljoonan taktinen merkki ohjasi upseerikerhon ruokasaliin. Merkki on Mark Arenzin käsialaa.

Tämmöisen mekin haluamme, toteavat Pasi Lepistö ja Hari Savolainen Eagle IV -ajoneuvosta.

Pekka Sillantaus kantaa Finnisch-Deutsche Reservistenkameradschaftin lippua.

Kulttuurieroista kertoi myös seppeleiden ulkonäkö. JP27:n seppelä yksivärisen vihreä, mutta saksalaisissa seppeleissä oli runsaasti kukkia.

Myös seppeleiden laskua seurannut kenttäjumalanpalvelus oli ”erilainen”. Kirkonmenot käytiin limittäin katoliseen ja luterilaiseen tapaan. Musiikista huolehti soittokunnan sijasta sähköharmonini, jonka päälle oli sateen varalle rakennettu katos. Kun sitten laulettiin Sotilaan laulu- ja rukouskirjasta laulu numero 101, melodia olikin tuttu, EU:n hymninä käytetty Beethovenin 9:n sinfonian Oodi ilolle.

Perinteellinen Finneksen nautittiin komeassa upseerikerhossa. Asko Kilpinen totesi lounaspuheessaan, että vaikka ennen vuotta 1991 ei Suomen ja Saksan sotilaiden välillä voinut olla mitään virallista yhteistoimintaa, jääkäripataljoona 27:n yhteydet Saksaan eivät koskaan katkenneet. Hän toivoi yhteyden säilyvän myös vastaisuudessa, mistä lupauksena olivat mukana olleet nuoret suomalaiset upseerit.

Finnisch-Deutsche Reservistenkameradschaftilla on oma lippunsa

■ Seppeleenlaskun yhteydessä lipunkantajien ja lippuvartioiden saksalaisten maastopukujen rivissä oli yksi kuosiltaan poikkeava asu. Reservin luutnantti **Pekka Sillanpää** kantoi Finnisch-Deutsche Reservistenkameradschaftin lippua.

Lippu on naulattu Hohenlockstedtissä 1. maaliskuuta 2008. Se on epävirallisen ja rekisteröimättömän suomalais-saksalaisen reserviläisyhteisön tunnus. Tässä vuodesta 1995 toimineessa reserviläisryhmässä on edustettuina kaikkien puolustushaarojen reserviupseereita, -aliupseereita ja miehistöä ja myös joitain evp-upseereita lähinnä Lüneburgin seudulta, Kauhavalta, Kuopiosta ja Iisalmelta. Pääsääntöisesti vuorovuosin Saksassa ja Suomessa koostuvan ryhmän vuotuinen yhteistilaisuus on perinteinen Finnentag Hohenlockstedtissä. Siellä joukko muodostaa lippuineen yhteisen kunniaosaston jääkäreiden muistomerkillä suoritettavan seppeleenlaskun aikana.

Lipun ”isä” ja suunnittelija

on Saksan jalkaväkiliiton Suomen yhteysupseeri, arkkitehti, reservin everstiluutnantti **Mark Aretz**. Hänen mukaansa Rautaristin ja Vapaudenristin yhdistelmällä Reservistenkameradschaft liittyy symbolisesti vuonna 1915 alkaneen suomalais-saksalaisen sotilasyhteistyön jatkumoon. Kun lippu aikanaan naulattiin, olivat vasara varressa mm. silloinen Saksan Jalkaväkiliiton puheenjohtaja, kenraaliluutnantti **Friedrich W. Riechmann** ja JP27:n perinneyhdistyksen puheenjohtaja prikaatikenraali **Asko Kilpinen**.

Yhdistäessään kahden maan tunnetuimmat sotilaskunniamerkit yhdeksi tunnuksiksi lippu on poikkeuksellinen, eikä ole saanut osakseen heraldiikan varauksetonta suosiota. Koska Vapaudenristi eikä siinä oleva hakaristi näy kokonaisuudessaan lipussa, kiertää lippu onnistuneesti Saksan lainsäädännön, joka kieltää hakaristin käytön esimerkiksi lipussa.

Lipun tarkempi kuvaus on lehden takakannessa olevan kuvan kuvatekstissä.

Saksalaisen sotilassoittokunnan vehkeet toivat mieleen Tarun sormusten herrasta.

Jääkäriliike saa lisää tilaa varuskuntamuseossa

■ Hammelburgin varuskunnan entisen komentajan asuintalossa olevassa saksalaisen sotilasperinteen museossa on pieni nurkka myös jääkäriliikkeelle. Se on lähinnä puhelinkopin näköinen lasikaappi, jossa on isokokoinen jääkärimerkki, pienoisjääkärilippu sekä jääkäriunivormuun kuulunut päähine. Seinällä on informaatiota Mannerheim-ristin saaneista jääkäreistä. Kaapin päällä on isohko ”pienoisjääkäripatsas” sekä kaapin vieressä seinällä on kielekkeinen Suomen sotailippu.

Olemme saamassa paremman sijainnin omalle näyttelyllemme. Kaappi siirretään kerrosta ylemmäs näkyvämmälle paikalle. Kaapin varustusta täydennetään mm. jääkäriunivormulla. Lisäksi jääkäriliike on saamassa tilaa portaikon seinälle, jolle ripustetaan kir-

jallista ja kuvallista informaatiota jääkäreistä.

Sotilasmuseot elävät Saksassa kovia aikoja, missä budjetit leikataan niin kuin koko Euroopassa. Komentajan talon museon osalta on ollut kiistaa jopa lämmityskuluista. Vallalla on henki, että vain sellaisia museoita tarvitaan, joilla on merkitystä tämän päivän upseereiden koulutukselle.

Näytti siltä, että emme pääse näkemään kahta muuta museota, kuten delegaatiomme vuotta aiemmin. Mutta univormumuseoon ovet aukesivat kuin vahingossa. Annoin ”Finneksenillä” vierustoverilleni Parole 2/2011. Liekö syynä ollut kannen hakaristikuvio ja hän kysyi, olenko nähnyt univormumuseon. Vastasin, etten ole. Haluaisinko nähdä sen? Selbstverständlich, vastasin. Ja niin lounaan jälkeen haettiin avain ja sekin museo tuli nähtyä.

Teksti ja kuvat Jukka Knuuti

Jääkärilippu-postimerkki

Helsinki-Uusimaan osasto on teettänyt oheisen 1. luokan ikipostimerkin, jossa liehuu jääkärilippu. Suunnittelutyötä veti osaston edellinen puheenjohtaja Henrik Lagus.

■ Merkkiä voi tilata joko jääkärikanstista sähköpostitse jaakarikanslia@kolumbus.fi. tai puhelimitse numerosta 09 135 1009 tai 050 377 8845 (Tiina Kiiski).

Toimitusaika on noin kaksi viikkoa. Postimerkkiä myydään kahdeksan merkin vihoissa ja minimi tilausmäärä on yksi vihko, joka maksaa 16 euroa. Lisäksi tulevat toimituskulut.

Jääkärilippu-postimerkki on tyylikäs tapa kertoa jääkäriperinteistä. Merkki sopii mainiosti myös lahjaksi.

Muistomerkki on paljastettu. Toinen vasemmalta Sveitsin maavoimien komentaja kenraaliluutnantti Dominique Andrey, Muistomerkin takana suurlähettiläs Alpo Rusi, hänestä toinen oikealle eversti Luc Monnier ja hänen vieressään kenraaliluutnantti R. W. Stewen.

Mannerheimin sai uuden muistomerkin Montreux'ssa

Suomen marsalkka **C. G. E. Mannerheimin** muistolaatta paljastettiin 25.5.2011 Valmontin klinikan puistossa Montreux'ssa Sveitsissä. Laattahankkeen toteuttivat yhteistyössä Suomen Bernin suurlähetystö, Montreux'n kaupunki, Sveitsiläis-suomalainen upseeriyhdistys ja Mannerheimin perinnesäätiö. Laatan suunnitteli heraldinen taiteilija, komentajakapteeni **Tapani Talari**.

Kauniina kesäaamuna pidettyyn juhlatilaisuuteen osallistui yli satahenkinen yleisö.

Joukossa oli sekä sveitsiläisiä että suomalaisia henkilöitä, joilla oli muistikuvia Mannerheimin oleske-

lusta Glionin kylässä Motreux'ssa. Eräs heistä oli eversti **Aladár Paasonen** poika **Henry Paasonen**. Tämä sodan ajan tiedustelupäällikköhän avusti Mannerheimia muistelmien kirjoittamisessa.

Juhlallisuuteen kuuluvien nauttan leikkauksen ja kukkalaitteen laskun jälkeen muistelivat Mannerheimin elämäntyötä valtiomiehenä ja ylipäällikkönä suurlähettiläs **Alpo Rusi**, Montreux'n kaupunginjohtaja **Pierre Salvi**, Sveitsin maavoimien komentaja, kenraaliluutnantti **Dominique Andrey**, Sveitsiläis-suomalaisen upseeriyhdistyksen puheenjohtaja, eversti **Luc Monnier** ja Mannerheimin Perin-

nesäätien puheenjohtaja **Sami Sihvo**.

Tilaisuutta kunnioittivat läsnäolollaan Suomen Marsalkka Mannerheimin perinnesäätien kunniapuheenjohtaja, kenraaliluutnantti **R. W. Stewen** ja puolustusvoimien komentopäällikkö, prikaatikenraali **Sakari Honkamaa** puolisoineen.

Tilaisuudessa kuultiin suomalaista ja sveitsiläistä musiikkia alppitorvilla ja huilulla esitettynä. Lämminhenkinen tilaisuus jatkui vastaanotolla Valmontin klinikan terassilla ja hieman myöhemmin Montreux'n kaupungin ja suurlähetystön tarjoamalla lounaalla Mannerheiminkin aikanaan käyttämän hotelli Victorian terassilla.

Paljastustilaisuuteen ja sen jälkeiselle lounaalle osallistui myös eversti Aladar Paasonen poika Henry Paasonen.

Luovuttuaan vuonna 1946 terveydellisistä syistä tasavallan presidentin tehtävästä Mannerheim vetäytyi yksityiselämään ja keskittyi muistelmiensa kirjoittamiseen.

Vuodesta 1948 hän asui Valmontin klinikalla kirjoittaen ja ulkoillen lähiseudulla.

Geneve-järven rannassa on vuonna 1955 paljastettu marsalkka Mannerheimille omistettu muistokivi.

Toinen sveitsiläisten arvostama suomalainen upseeri on kenraaliluutnantti **Lennart Oesch**, jonka Sihvo mainitsi puheessaan sivutessaan Mannerheimin ja jääkärien yhteistyötä. Paikalla oli myös aikaisempi Sveitsin Helsingin suurlähettiläs **Josef Bucher** puolisoineen. Hän vaikutti Suomessa ollessaan vahvasti kenraali Oeschin elämäntyötä käsittelevän näyttelyn sekä seminaarin järjestämiseen Mikkelissä ja Säätötalolla Helsingissä.

Teksti Sami Sihvo

Kuvat Janne Kosonen

Vuonna 1955 pystytetty muistomerkki sijaitsee Montreux'n keskustan tuntumassa, Mannerheimin nimeä kantavassa puistossa alhaalla Genevejärven rannassa. Lipputangot antavat paadelle mitta-kaavaa.

ACHIM JABUSCH

Suomalaisten tulo Lockstedtiin 1915 oli aluksi huippusalainen projekti

Jääkärialokkaiden elämä Lockstedtin leirissä paikallisten näkökulmasta kertoi huhtikuun Jääkäriseminaarissa JP 27:n perinneliikkeen ”yhteysupseeri”, Hochenlockstedtin kulttuuri- ja historyayhdistyksen puheenjohtaja Achim Jabusch. Tulkkina toimi Hanna Rieck-Takala. Kuva Raimo Latvala

Kun ensimmäiset suomalaiset vapaaehtoiset saapuivat Lockstedtin rautatieasemalle helmikuussa 1915, he tulivat erälle Saksan keisariajan suurimmalle armeijan harjoituskentälle. Lockstedtin leirille, joka oli IX armeijakunnan harjoitusalue, pystyttiin majoittamaan 9800 sotilasta ja talleja oli 1850 hevoselle. Vuosittain alueella koulutettiin noin 100 000 sotilasta.

Suomalaisten kouluttaminen oli niin salainen hanke, että heidät py-

rittiin eristämään mahdollisimman hyvin saksalaisilta sotilailta ja siviileiltä. Heidän asuinrakennuksensa oli korkean piikkilanka-aidan takana ja porttiin oli kiinnitetty kyltti, jossa luki ”Suljettu! Sisäänkäynti ankarasti kielletty!”.

Alkuun suomalaiset olivat suoritamassa, Saksan sotaministeriön nimityksen mukaisesti, ”sotakurssia ulkomaalaisille”. Kun heidän kouluttajaksi nimitettiin majuri Maximilian Bayer, joka oli eräs Saksan

partioliikkeen perustajia ja partioliikkeen johtohahmoja, (1. ”Reichsfeldmeister des Pfadfinderbundes”), koulutuksen nimi muuttui ja oli sittemmin ”Pfadfinderkursus”. Tämä olikin hyvä peitenimi.

Suomalaisten vapaaehtoisten kouluttaminen alkoi heti heidän saavuttuaan Lockstedtin leiriin. Alkuun heille opetettiin partiolaistaitoja ja käyttäytymismalleja, mutta aika nopeasti siirryttiin preussilaisen armeijan oppeihin.

Saksalaiset yrittivät monin keinoin pitää suomalaisten identiteettiä salaisena. ”Partiolaiset” saivat poistua majatalostaan ainoastaan saksalaisten upseerien valvonnassa. Harjoituksia ja marsseja suoritettiin ainoastaan yhtenäisissä/suljetuissa joukoissa. Marssittaessa taajama-alueilla puhuminen oli täysin kielletty.

Ankaran salassapidon aikana - 6 viikkoa - harvinaiset retket Kielisiin tai Hampuriin olivat miehille erittäin mieluista vaihtelua.

Kaikesta salaamisesta huolimatta havaittiin Lockstedtin leirissä pian merkkejä siitä, että saksalaiset tiesivät suomalaisten kansalaisuudesta. Tämä oli melkein arvattavissa, koska saksalaiset upseerit ja joukkueet saivat vapaasti asioida siviilien kanssa. Heille puhuttiin ensin ”erittäin suuresta salaisuudesta” ja hetken päästä, se ei ollutkaan enää salainen.

Siitä lähtien ei kannattanut enää eristää suomalaisia sen erityisemmin. Alkoi vapaampi aika!

Kun helmikuussa 1915 ensimmäiset suomalaiset vapaaehtoiset saapuivat Lockstedtin rautatieasemalle, he tulivat erälle Saksan keisariajan suurimmalle armeijan harjoituskentille.

Suomalaiset saapuminen pyrittiin pitämään mahdollisimman salaisena asiana. Luultavasti heidät kuljetettiin lyhyintä reittiä rautatieasemalta kasarmirakennukselle M1.

Jääkärit juhlivat hotellin Kaiserhofissa, kun tuli tieto, että suomalaisten vapaaehtoisten koulutusta pidennetään ja perustetaan pataljoona.

Bismarckin 100-vuotisjuhlaa vietettiin myös Lockstedtissa

1. huhtikuuta 1915 juhlittiin entisen Saksan valtakunnankanslerin ruhtinas Otto von Bismarckin 100-vuotissyntymäpäivää, ja tästä tuli myös suomalaisille ”Pfadfindereille” ensimmäinen isompi juhlapäivä. Lohmühlen lammen äärellä pidettiin nuotiota, juteltiin ja laulettiin. Sitten mentiin ruokalaan nr. 7, jossa Marie Bögenin – ”Miia-tädin” – luona jatkettiin juhlimista.

50 vuotta myöhemmin Miia-täti muistelee: ”Alkuvuodesta 1914 ylläpidimme mieheni kanssa Lockstedtin leirin ruokalaa nr. 7. Erityisen hyvin muistan nytkin vielä, 50 vuotta myöhemmin, kun 1915 vuoden lopussa tuli leirin komentajalta käsky järjestää oma ruokasali joukkueelle, joka kulki partiolaiskurssin nimellä. 150 miehelle oli tarjottava kaikki ruoat. Heille ei saanut antaa snapsia eikä korkeanlaatuista kaljaa, ainoastaan heikompaa tummaa olutta.

Paitsi, kerran he saivat poikkeuksellisen luvan: 1. huhtikuuta oli entisen valtakunnankanslerin, ruhtinas Otto von Bismarckin 100-vuotissyntymäpäivä. Leirin komentaja oli juhlan kunniaksi myöntänyt suomalaisille 100 litraa hyvää saksalaista olutta. Onnistuimme vielä hankkimaan toiset 100 litraa ilman erillistä anomusta. Niin siitä syntyi oikein rehevät synttärjuhlat, ja uskon tänä päivänäkin vielä, että ne olivat ihan vanhan kanslerin mieleisiä, meidän

suomalaisten vieraiden iloksi.”

Majuri Bayer kumosi ainoastaan juhlien tai juhlapyhien ajaksi ankan alkoholikiellon. Hänelle, joka oli täysin raitis, oli vaikea kumota kieltoa. Suomalaisille taas oli vaikea elää kiellon kanssa.

Erityisesti viikonloppuja suomalaiset käyttivät ensisijaisesti tehdäkseen tutustumisretkiä Lockstedtin leirin ympäristöön. Usein vierailtiin kahvioissa ja ravintoloissa ja käytiin pienissä lähikaupungeissa kuten Kellinghusen, Hohenwestedt ja Itzehoe. Kustannussyistä kuljettiin useimmiten kävelen.

Kun jääkärialokas on ollut kaksi kuukautta Lockstedtin leirissä, hän sai anoa muutaman päivän lomaa. Sitä käytettiin usein käyntiin vähän kauempana, Hampurissa, Kielissä, Lyypekissä tai Berliinissä.

Kahvila Schütt ja ravintola Lohmühle kantapaikkoja

Erityisessä asemassa jääkärialokkaiden elämässä olivat kahvilat ja ravintolat Lockstedtin leirin lähistöllä. Siellä tavattiin vaihtaa kuulumisia, välittämään kirjoja kotimaahan soveltuvien peitehenkilöiden (Lohmylyn Greta) kautta tai juhlimaan.

Tässä erityistä maininta ansaitsevat kahvila Schütt ja ravintola Lohmühle, mukavia paikkoja, joissa oli kaiken lisäksi töissä isäntäperheen nättejä tyttöjä, jotka miellyttivät monia suomalaisia. 50 vuotta sen jälkeen, kun ensimmäiset suomalaiset saapuivat Lockstedtin leiriin, muis-

telee Mija Minna Faass, ”Gretchen” von der Lohmühle:

”Talvella 1915, kun ensimmäiset nuoret miehet vihreäharmaissa puvuissaan olivat muuttaneet kasarmirakennuksiin, oli kaikki vielä hyvin salaista ja siviiliväestössä liikkui paljon huhuja.

Eräänä päivänä olimme nuoret likat pesemässä pyykkiä Lohmühlen lammessa. Lohmühle on kotitaloni. Nähtiin, että lammen ääressä oli nuoria miehiä suorittamassa pioneeritehtäviä. Yksi heistä tuli luoksemme ja auttoi meitä kantamaan pyykkikoria. Kun pyysin häntä liittymään taas joukkueeseensa hän vastasi: ”Kun näen kauniita tyttöjä, minun on pakko auttaa!” Naurettiin kaikki makeasti.

Kun talon tyttönä olin palvelemassa ravintolamme vieraita muistan nytkin vielä, 50 vuotta myöhemmin, yhtä ja toista. Erityisen suosittuja olivat meidän kananmunalletut. Oli hauskaa kuulla kun niitä ”Pannukakkuja” tilattiin.

Kun elokuussa 1915 Lockstedtin leiriin saapui tieto siitä, että suomalaisten vapaaehtoisten koulutus pidennetään ja perustetaan pataljoonaksi, tulevat jääkärit juhlivat suuresti ”Hotel Kaiserhofissa”.

Kun jääkäripataljoona siirrettiin toukokuussa 1916 itärintamalle, paikallisia seisojia paljon kadun varrella hyvästelemässä suomalaisia jääkäreitä.

Schüttin kahvilan vieraskirjasta löytyy jo vuodelta 1922 entisten suomalaisjääkäreiden nimiä.

Hotel Kaiserhof oli nimeltään myös Merenkurkun jäällä talvella 1916 ollut laavu, joka toimi Ruotsiin jään yli hiihtäneiden jääkäriksi lähteneiden taukopaikkana.

Vasemmalla Locksteter Lagerin sotilaskoti.

Kahvila Schütt oli monille entisille jääkäreille ensimmäinen vieraspaikka kun he kävivät vuosikymmenien aikana Hohenlockstedtissa.

Lohmühlessä erityisen suosittuja olivat meidän kananmunalletut. Oli hauskaa kuulla kun niitä ”Pannukakkuja” tilattiin, muistelee Mija Minna Faass, ”Gretchen” von der Lohmühle.

Jääkäreiden ja paikallisten välillä hyvät suhteet

Vaikka meillä on aika vähän aika-
laisten kertomuksia, saamme olettaa,
että suomalaisten jääkärialokkaiden
ja saksalaisen siviiliväestön kohta-
amiset perustuivat molemminpuoli-
seen kunnioitukseen ja tapahtuivat
ystävällisessä hengessä.

Tämän päivän näkökulmasta
voimme todeta, että suomalaisten
jääkäreiden siteet Lockstedtin leiriin
ja henkilökohtaiset ystävyydet sikä-
läisten siviilien kanssa ovat luoneet
pohjan nykyisiin monimuotoisiin
kansainvälisiin suhteisiin.

Tässä yhteydessä mainitaanko
Käthe Hein, Johannes Schüttin ty-
tär. Hän ja hänen perheensä olivat
monille entisille jääkäreille ensim-
mäinen vieraspaikka kun he kävivät
vuosikymmenien aikana Hohen-
lockstedtissa.

Entisten jääkäreiden toivomuk-
sesta syntyi 1973 Lapuan ja Hohen-
lockstedtin ystävyyskuntatoiminta
ja perinteisille yhteyksille luotiin laa-
jempaa pohjaa.

Siitä lähtien on järjestetty sään-
nöllisiä vierailuita, joihin osallis-
tuivat yksityiset ja yhdistykset sekä
virallisetkin edustajat. Tärkeänä tu-
kena ovat vuosien aikana toimineet
Lapuan Suomi-Saksa yhdistys ja Ho-
henlockstedtin Saksa-Suomi yhdis-
tys.

Kun Hohenlockstedt sai oman
kotiseutumuseonsa vesitornin juu-
relle ja siihen avattiin 2002 pysyvä
näyttely, joka kertoo jääkäripatal-
joonasta 27, kunta sai ainutlaatuisen
tilaisuuden esittää omaa paikallis-
historiaa ja tärkeätä osaa Suomen
historiaa.

Hohenlockstedtin kulttuuri- ja
museoyhdistys, Suomen Jääkärimu-
seon ystävät ry ja Korttesjärvi-Seura
ry solmivat toukokuussa 2009 yh-
teistyösopimuksen, jonka tavoite on
mm. tehdä molempien alueiden nuor-
ille tätä yhteistä historia tunnetuksi.

Jukka ja hänen hyvä ystävänsä Erkki Kovero. Jääkäripuvuista pää-
tellen kuva on otettu Libaussa. (Jukka Ahlqvistin kotialbumi)

Vanha musta vahakantinen vihko olikin jääkäri Juho Vilhelm Ahlqvistin päiväkirja

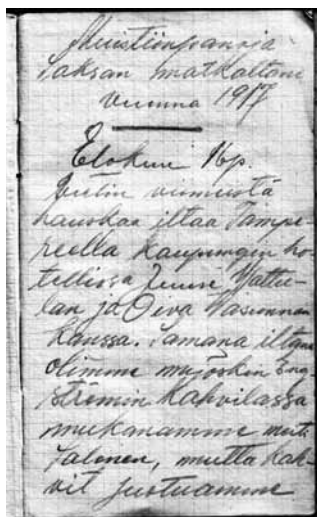
**Nuoren miehen elämänma-
kuinen kertomus jääkäri-
reissusta. Sellainen on Juho
Vilhelm Ahlqvistin päivä-
kirja. Mustiin vahakansiin
sidottu ruutuvihko löy-
tyi suvun hallusta vuonna
2007. Kukaan ei ollut luke-
nut sitä vuosikymmeniin.**

Tamperelainen Juho Ahlqvist,
myöhemmin Jukka Leppioksa,
oli liikemies, jääkäri, vapaussoturi ja
heimosoturi.

Ahlqvistin pitkään piilossa py-
synyt päiväkirja kertoo matkasta
Saksaan ja palveluksesta Jääkäripa-
taloona 27:ssä. Teksti on terävää ja
huumoripitoista, välitöntä ja usein
liikuttavaakin. Siitä paljastuu huolet-
toman nuoren miehen mieli.

Lyijy- ja kosmoskynällä tehdyt

Juho Ahlqvistin päiväkirjan ensimmäinen sivu.

muistiinpanot päättyvät jääkärien etujoukon laivamatkaan Vaasaan helmikuussa 1918. Päiväkirja ei valitettavasti kerro Ahlqvistin ajatuksista ja tuntemuksista sisällissodan Suomessa, eikä hän koskaan puhunut niistä myöskään neljälle tyttarelleen.

Lastenlapsiaan Ahlqvist ei ehtinyt nähdä. Hän kuoli vuonna 1949, vasta 55-vuotiaana.

Lähtö

Ahlqvist lähti jääkäriksi 23-vuotiaana kauppa-apulaisena, suoraan Pohjois-Suomeen suuntautuneelta liikematkalta. Mukana oli kolme tamperelaista toveria: Lasse Leander, Yrjö Sairio ja Yrjö Sallgén.

”Elokuun 19. päivänä (1917) läksimme Oulusta Tornioon, jossa oli aikomus saada afääriä eikä olla ollenkaan ollut meininkiäkään silloin tulla Saksaan.

Torniossa oltuamme yhden päivän, läksimme laivalla Kemiin jonne saavuimme maanantaina 20 p:nä elokuuta. Tiistaina 21 p:nä läksin takaisin Ouluun, sillä olin pyytänyt velmieheni lähettämään lisää vaatteita Oulun asemalle, vaan ei niitä tullutkaan, joten tein vallan tyhjän reisin sinne. Torniossa tuumailtuamme asiaa puolelta ja toiselta päätimme mekin siis lähteä Suomalaisen riveihin Saksan armeijaan.”

Seurue törmäsi Torniojoella venäläisiin rajavartijoihin. Lupsakkain

santarmeista lahjottiin rahalla ja viinalla, ja matka pääsi jatkumaan.

”Siinä sitten otettuamme jäähyväiset rakkaalle kotomaalle otamalla ryypyt miehestä mieheen, rupesimme jälleen tuuppimaan pohjasta seipäällä venettä ennen mainittuun saareen. Huvun vuoksi mainittakoon, että ryssä poika tuli ja tuuppasi vielä venettäkin rannasta pois.”

Lockstedtissa

Tie vei Tukholmaan, sieltä Etelä-Ruotsiin ja lautalla saksalaiseen Sassnitzin satamakaupunkiin. Perille Lockstedtin koulutusleirille miehet saapuivat 31. elokuuta 1917. Ruotsalainen yltäkylläisyys vaihtui ensimmäisen maailmansodan aikaisen Saksan niukkuuteen.

”Noin klo 4 iltapäivällä saavuimme määräpaikkaamme Lockstedt’in Lageriin. Siellä oli asemalla noin 20 suomalaista jotka olivat olleet saatamassa erästä toveria hänen viimeiselle matkalleen, sillä hän oli kuollut johonkin kuume tautiin. Sitten lähdettiin Leirille, jossa sillä kerralla oli noin 40 suomalaista, kaikki sellaisia, jotka olivat mikä sairaalasta päässeitä sekä toiset olivat tulleet siviilihomista.

Ensiksi annettiin meille ruokaa, joka oli sellainen ateria, että se ei koskaan mielestäni unohtu, ensiksikin oli ruoka-astia jonka joku minulle lainasi, sellainen ettei Suomessa ollessa olisi tullut kysymykseenkään syödä siitä, ruokana oli noin 1/2 litra niin sanottua sinappi soosia johon olikin pantu sinappia niin että kielletä kirveli, sekä 2 silliä etikassa kostutettua ja perunoita. Eihän se oikein alussa tahtonut maistua sellainen sapuska mutta mistä otti parempaa, ei siis muuta kuin syödä pois mitä sai.”

Verrattuna jääkärikoulutuksen alkuaikoihin oli kuri Lockstedtissa syyskesällä 1917 jo höltynyt. Maanantaipalvelus 16. syyskuuta sujui Ahlqvistin mukaan näin:

”Sitten alkoi taas tavanmukainen aamudinsti, joka alkoi klo 7 ja oli silloin tunti ensinnä luentoa, jossa puhuttiin kaikenlaisista upseerien arvomerkeistä y.m. Iltapäivällä taval-

lisesti oli ainoastaan 1 tunti dinstiä, jossa harjoitettiin tähtäämään ja toinen puoli leikkejä jossa minunkin ahterini tuli joskus hyvinkin pehmitetyksi.”

Matka Libauhun

Vaihtelevaa koulutusta kesti syyskuun 25. päivään saakka. Silloin tuli hälytys ja käsky valmistautua lähtöön kohti Libautta. Näin päiväkirja:

”Matka alkoi keskiviikkona klo 5 i.p. ja loppui lauantaina klo 8. jolloin mielellään lähtikin vaunusta pois, sillä vaikka matkalla olikin yhtä ja toista mielenkiintoista katsomista niin väsyttään se kuitenkin lopulta rupesi. Ruokaa saimme pari kertaa päivässä tavallisesti suuremmilla asemilla.

Lauantai iltana 29. p:nä syyskuuta saavuimme viimeinkin Saksalaisten valtaamaan Libaun kaupunkiin, joka on hyvin tärkeä satamakaupunki. Asemalta tulimme suoraan kasarmille, jossa oli kaikki Suomalaiset jotka sillä kertaa sotapalveluksessa olivat.”

Jääkäripataljoonan tunnelma syksyllä 1917 oli odottava – kaikki tiesivät, että lähtö Suomeen lähestyi.

Loppuvuoden 1917 Ahlqvist eli kasarmielämää ja kävi muun muassa 10 viikkoa kestäneen konekivääriskurssin. Sen jälkeen hänet määrättiin telefonisti- eli viestikursseille.

Nälkää ja puutetta

Muiden miesten tavoin Ahlqvist näki nälkää pienten muona-annosten vuoksi. Taudit isivät heikentyneisiin miehiin ja kaatoivat monet vuoteeseen. Johtajilla oli täysi työ pitää pataljoonan moraalilla yllä, ja kompanioista siirtyi usein miehiä siviiliin, sairastuvalle ja rangaistusleiriin. Ahlqvist selvisi näistä vaikeuksista sairastumatta, mutta hän purnasi välillä päiväkirjalleen. Näin joulukuussa 1917:

”Ajattelin tässä yhtä ja toista milä rupeais aikaa tappamaan, mutta ei ole mitään tietoa, yhä enemmän ja enemmän muistuu koti mieleen,

Hansa-kasarmin edessä seisovat jääkärit ovat kasvojen ja vaatteiden värin perusteella palanneet maastoharjoituksista.

siellä kun kotiin tullessa tiesi saavansa jotain suuhunsakin, mutta täällä kun olet syönyt päivän annoksesi, niin kärsi nälkää seuraavaan päivään tuonne 11:tä saakka, jolloin saadaan soppaa.”

Jouluaattoillaan 1917 Ahlqvistin komppania vietti näin:

”Niin sitä sitten antreetattiin kuu-delta pihalla, silloin oli melkein joka poika koko lailla päissään ja pihasta kun lähdettiin ryhmä kolonnassa marssimaan niin oli se aika marssia, väepelin moninkertaisista huomautuksista huolimatta siinä puhuttiin ja meluttiin kovasti eikä se komppania sillä kerralla vaan näytännyt juuri miltään sillä pojat hoipuivat jo sinne ja tänne. Niin sitä kuitenkin päästiin hyvästi perille, aamupäivällä olivat toiset olleet salia koristelemassa, joulukuusia oli laitettu neljä kappaletta joissa koristuksena oli kaikenlaisia paperista muodostettuja leluja sekä kynttilöitä oli myöskin, salin toiseen päähän oli telttakankaista laitettu esirippu, pöytäliinoina oli myöskin telttakankaat.

Muuta siellä ei niin erikoista ollutkaan paitsi pitkin kattoa ja seiniä oli myöskin sellaisia paperimuodosteita. Mukaansa oli kaikkien käsketty ottaa keittoastiansa kannen, juoma-astian sekä lusikan illallisen

Tällainen oli Libaun kartta 1918. Se muodostaa lähinnä nykyisen Liepajan ydinkeskustan

Libau.

1. Bayern-kasarmi. — 2. Hansa-kasarmi. — 3. Eskikunta.

syöntiä varten. Pöydille oli laitettu kaikkien nimilaput ja niiden vieressä oli kaikille joululahja paketti.”

On päästävä kotiin!

Tammikuun lopussa Suomessa alkoi sisällissota, ja tunnelma jääkäripataljoonassa sähköistyi. Samalla miehet turhautuivat toimettomuuteensa. Päiväkirjamerkintä 3. helmikuuta:

”Näihin aikoihin oli tapaukset Suomessa kehittyneet nopeasti, siellä kun on aivan selvä sota punakaartilaisien ja valkoisen kaartin välillä, näiden tapausten johdosta oli mieliala pataljoonassa päivä päivältä kohonnut siihen suuntaan että Suomeen on päästävä, hinnalla millä hyvänsä, aivan ensi tilassa, sen johdosta onkin tilapäisesti perustettu sotilasneuvosto asiaa mitä pikimmin perille ajamaan, neuvosto joka yksinomaan oli kokoonpantu ainoastaan jääkäreistä sekä alemmista kihoista.

Viikot vierivät ja päivät kuluvat, elämä tuntuu entistä raskaammalta, sillä näin yksitoikkoinen päiväjärjes-

telmä väkisinkin suututtaa toisinaan, niin kipeästi kun kotimaassa meitä nyt luultavasti tarvittaisiin, saamme sitävastoin olla täällä vieraiden ihmisten parissa ja lojuilla kylmässä kasarmissa. Aamulla mustan aamukahvin juotuaan rupeaa kiltisti kuuntelemaan jostain vanhasta ai-neesta oppituntia sekä sen jälkeen tavallisesti pihalla äkseerausta. Kello 11 saat soppaa joka ei suinkaan ole liialla ravintopitoisuudella pilattu, toisinaan on se sellaista että luulisi olevan tarkoitettu karjan rehuksi.”

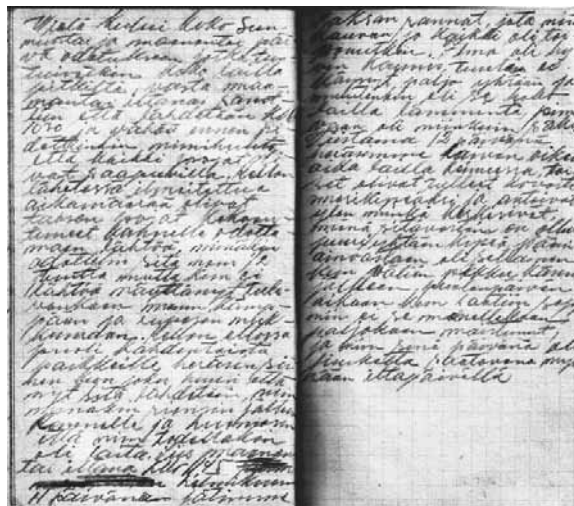
Helmikuun 6. päivänä alkoi vihdoinkin tapahtua.

”Keskiviikkona 6 p. piti Stahlberg lyhyesti puheen pihamaalla siitä että nyt ei ole kysymys viikoista vaan ainoastaan päivistä jolloin Suomeen lähdetään sekä käski meidän 11 pojan tulla klo 11 väepelin huoneeseen. Siellä meille sanottiin että nyt olemme vapaat siitä valasta jonka aikaisemmin Lockstedtiin tullessamme olimme Saksan hallitukselle vanoneet, sekä tehtiin uusi Suomen

Lähtö Suomeen. Ase-
lastit ja jääkäreiden
etujoukko, Jukka
mukana, lastattiin
laivoihin Danzi-
gin satamassa Itä-
Preussissa. Etualalla
höyrylaiva Mira
(Suomen jääkärit II)

Näin päättyy Juhon
Ahlqvistin päiväkirja

hallitukselle. Sen jälkeen sanottiin hyvästit Stahlbergille ja läsnä ollelle komppanian johtaja Ditrichille. Samana päivänä oli stupendinsti minulla juuri kun tulon sopan hausta, huudettiin että meidän oli mentävä n.s. entlaurunkille ja aikaa oli niin vähän ettemme kerinneet edes sopamme syömään.

Kello 3 me sitten anreettasimme kaikki kasarmin pihalle, kaikkiaan meitä oli 110 miestä jaettuna eri komppanioista, sillä sanottiin että meidän tehtäväksemme tulee aseitten viemistä Suomeen sekä käskettiin olla kaikissa varovaisia ja annettiin vähän muitakin ohjeita. Sitten ruvettiin huutamaan kaikkia nimiltä sekä pantiin eri kohtiin seisomaan, sen jälkeen sanottiin että meidät on kaikki ylennetty, minä ylennettiin jefreitteriksi, toiset ylennettiin aina sen mukaan kuinka kauvan oli ollut ja mitenkä oppinut oli, mikä väapeliksi, toiset vänrikeiksi, luutnanteiksi j.n.e.

Sen jälkeen kirjoitettiin sopimus Suomen valtiolle, jossa sitouduttiin palvelemaan vuoden ajan, minä 90 markan kuukausipalkalla sekä talon puolesta ruoka ja asunto.”

Aselaivat

Seuraavana päivänä 7. helmikuuta miehet kuljetettiin junalla Memelin kautta Danzigiin.

”Satamassa oli 3 Suomalaista laivaa laiturissa jotka me heti arvasimme niiksi, joiden piti lastia viemän

Suomeen. Laiturille olikin tuotu jo kaikenlaisia sotatarpeita: kenttäkeittäjiä, lapioita, kiväärejä, lapion-
tuppeja ja kaikenlaisia suurempia ja pienempiä laatikoita ja säkkejä jotka sisälsivät mikä mitäkin. Niin sitä vähän ajan kuluttua ruvettiin kohta laivaa nim. Poseidon ja Mira nimistä lastaamaan.

Perjantain ja lauantain lastattua laivat olivatkin aivan täpö täynnä ja lauantaina iltapäivällä sanottiin että matkalle lähdetään klo 10, kaikki pojat olivatkin kokoontuneet kannelle odottamaan lähtöä, mutta siitä ei vielä tullutkaan mitään, aivan viime tingassa kun oli tullut sellainen

Tällaiset näkymät kohtasivat Jukkaa Tampereella huhtikuussa 1918. Kranaatti on osunut Tampereen paloaseman pätyyn.

sähkösanoma jossa meidän täytyi vielä lähtöä odottaa.

Odotus jatkui vielä pari päivää, maanantaihin 11. helmikuuta. Ahlqvistin muistiinpanoista ei käy ilmi, oliko hän Poseidonin vai Miran kannella.

”Kellon ollessa puoli kahdentoisita paikkeilla heräsin siihen kun joku huusi että nyt sitä lähdetään, niin minäkin riensin jälleen kannelle ja huomasin että niin todellakin oli laita. Siis maanantai iltana kello 11.45 helmikuun 11 päivänä jätimme Saksan rannat, jota niin kauvan jo kaikki oli toivonutkin. Ilma oli hvin kaunis, tuuli ei käynyt paljo yhtään ja muutenkin oli se koko lailla lämminstä, pimeä vaan oli niinkuin säkissä.

Tiistaina 12 päivänä heräsimme laivan oikein aika lailla keiuessa, toiset olivat tulleet kovasti merikiipeäksi ja antoivat ylen minkä kerksivät, minä sitävastoin en ollut juuri yhtään kipeä, pääni ainoastaan oli sellainen kun väliin pikku kännin jälkeen, puolenpäivän aikaan kun saatiin soppa niin ei se minullekaan maistunut, ja niin sinä päivänä oli lisuketta saatavana myöhään iltapäivällä”

Ahlqvistin päiväkirja päättyy tähän merkintään 12. helmikuuta 1918. Kiire ja innostus olivat kai niin kovia, että viimeinen lause jäi ilman pistettä.

Jouko Juonala

Kirjoittaja on Juhon Ahlqvistin tyttärenpoika.

”HANSSIN-JUKKA” Talvi- ja jatkosodan veteraani saa arvois- taan huolenpitoa

Kahviona Hämeenlinnassa vuosina 1959–1981. Karjalan lennoston kilta pelasti historiallisen koneen.

Kaikki muistavat Hanssin-Jukan, tuon DC-2 lentokoneen, joka palveltuaan Ilmavoimissa toimi kahviona Hämeenlinnan linja-autoseman läheisyydessä. Se on suomalaisten lempilapsi. Hanssin-Jukan lahjoitti Suomen Ilmavoimille helmikuussa 1940 ruotsalainen kreivi **Carl Gustav von Rosen**, joka halusi auttaa suomalaisia näiden puolustessa itsenäisyyttään Neuvostoliiton hyökättyä Suomeen marraskuussa 1939. Kreivin isä, **Eric von Rosen**, oli lahjoittanut Suomelle 6. maaliskuuta 1918 Thulin typ D -tyyppisen lentokoneen, josta tuli Ilmavoimien ensimmäinen lentokone ja jota päivää pidetään Ilmavoimiemme syntymäpäivänä.

Carl Gustav von Rosen oli ostanut neljätoistapaikkaisen vuonna 1935 valmistuneen matkustajakoneen hollantilaiselta KLM-lentoyhtiöltä, jossa sillä oli lennetty kaupallisessa reitiliikenteessä mm. reitillä Amsterdam - Jakarta. Tätä 11. toukokuuta 1934 ensilentonsa lentänyttä koneentyyppiä valmistettiin 156 kappaletta, joista jäljellä on enää ilmeisesti neljä. Kuulusampaa isoveljeä, DC-3:sta, rakennettiin kaikkiaan yli 16000 kappaletta.

Talvisodassa Hanssin-Jukalla suoritettiin yksi sotalento, jolloin ohjaajana toimi itseoikeutetusti von Rosen. Hän oli rakennuttanut koneen välisiiven alle pommiripustimet, rungon yläosaan konekivääriampumon ja koneen nokkaan asennuttanut konekiväärin ohjaajaa varten. Väli- rauhan aikana Hanssin-Jukka toimi

muun muassa hippykoneena, kun kaukopartiomiehet harjoittelivat las-kuvarjohyppyjä vihollisen selustaan. Huhtikuusta 1940 lähtien koneen vakituisesti ohjaajaksi tuli lentomestari **Karl Fritiof Väänänen**, joka lensi koneella aina vuoden 1944 marraskuuhun saakka. Jatkosodan alussa, kun suomalaiset joukot etenivät Itä-Karjalassa Lentolaihue 46:n kalustoon kuulunut Hanssin-Jukka lensi huoltolentoja vieden Laguksen panssarivaunuille polttoainetta, ammuksia ja joukoille lääkintätarvikkeita. Paluukyydissä tuotiin haavoittuneita sotasaaralaan. Rahtikoneena Jukka kuljetti uransa aikana kaikkiaan 24000 kiloa tavaraa.

Maaliskuussa 1942 Hanssin-Jukka siirtyi Ilmavoimien esikunnan käyttöön ja kone sai uuden suojaväriytyksen ja sen tunnus muutettiin DO-1:ksi. Tämän jälkeen lentomestari Väänänen kuljetti koneella muun muassa useita komennuskuntia ympäri Eurooppaa, jotka kävivät noutamassa Suomelle uusia lentokoneita. Kaikkiaan Hanssin-Jukka kuljetti ulkomaanlennoillaan yli 600 matkustajaa. Lapin sodassa DO-1:llä huollettiin jalkaväkeä pudottamalla näille ruokaa ja tarvikkeita.

Myös Marski lensi Jukalla

Myös marsalkka **Mannerheim** käytti Hanssin-Jukkaa käydessään sotaaikana tutustumassa eri yksiköihin rintamaleveydeltä. Sotainvalidien

Veljesliiton perustavaan kokoukseenkin Jyväskylään 18.8.1940 marsalkka saapui Jukalla aiheuttaen hieman hämmennystä uneliaan pikkukaupungin lentokentällä.

Sotien jälkeen vuonna 1949 Hanssin-Jukka peruskorjattiin, jonka jälkeen se siirtyi Lentorykmentti 4:lle, jossa sillä suoritettiin muun muassa kartoituskuvauksia. Myöhemmin se siirtyi Lentorykmentti 3:lle, jossa sillä puolestaan suoritettiin radiosuunnistuskoulutusta. Hanssin-Jukka lensi viimeisen lentonsa kesäkuun 1. päivä 1955, jolloin sillä kuljetettiin hengitysvaikeuspotilas Utista Helsinkiin. Nopean kuljetuksen ansiosta potilas pääsi ajoissa sairaalahoitoon ja hänen henkensä pelastui. Ohjaaja lensi tämän jälkeen koneen Luonetjärvelle, jolloin Jukalla oli lennetty kaikkiaan 7579 tuntia, joista Ilmavoimissa 2508 tuntia.

Näin kunniakkaasti päättyi tämän hienon koneen 20 vuotta kestänyt ura ilmojen teillä, mutta edessä oli vielä toiset parikymmentä vuotta kestänyt ajanjakso kahviona. Sotien jälkeen Ilmavoimat romutti loppuun lennettyjä koneitaan ja niin olisi käynyt Jukallekin, ellei sitä olisi Hämeenlinnan ampumaseuran toimesta pelastettu kahvioksi Hämeenlinnan rantatorin laidalle. Avajaisia vietettiin elokuussa 1959. Vuosikaudet Hanssin-Jukka tuotti lukemattomille ihmisille ainutlaatuisen elämyksen nauttia kahvia ja virvokkeita ilmailullisessa ilmapiirissä.

Kahvilatoiminta loppui syksyl-

Hanssin Jukkaan lastataan bensiinitynnyreitä vietäväksi Laguksen joukoille Itä-Karjalaan syksyllä 1941. Paluukyydissä tuotiin haavoittuneita sotasaaralaan. Kuvan oikeassa reunassa lastausta valvoo koneen ohjaaja lentomestari "Fritu" Väänänen.

lä 1981, jolloin oli vaara, että kone myytäisiin ulkomaille. Aina niin aktiivinen Karjalan Lennoston Kilta järjesti **Jukka Nykäsen** johdolla keräyksen, jonka tuotolla se osti koneen ja marraskuussa 1981 jo melko rapistunut kone purettiin ja siirrettiin Tikkakoskelle, jossa se luovutettiin Ilmavoimille entisöitäväksi ja edelleen museoitavaksi.

Ilmasotakoulun Kilta on aloittanut Suomen Ilmavoimien kunnia-kaan työjuhta DC-2 Hanssin-Jukan entisöinnin, tarkoituksena pelastaa tämä Suomen kansallisaarre muistoksi kunnia-kaasta historiastamme tuleville sukupolville. Ilmasotakoulun Killan nettisivuilla (www.ilmasotakoulunkilta.fi) voitte seurata hankkeen edistymistä. Ilmasotakoulun Kilta ottaa kiitollisena vastaan mahdolliset avustukset yrityksiltä ja yhteisöiltä, jotta saisimme tämän merkittävän hankkeen saatettua kunnialliseen päätökseen (K-SOP 529033-230556). Otamme myös mielellämme vastaan tietoja koneen esi-
neistöstä ja tarinoita sen historian varrelta koneesta kirjoitettavaa kirjaa varten.

Teksti: Juha Suonperä

Kuvat: ILMASK:n Killan esite

Uudistettu Hanssin Jukka näytille syksyllä

Ilmasotakoulun killan tavoitteena on saada saada ainakin ulkoisesti ehostettu, sodan ajan suojaväreihin maalattu Hanssin Jukka suuren yleisön nähtäväksi tänä syksynä 7. syyskuuta ilmavoimien vainajien muistopäivänä.

Koneen löytää Keski-Suomen Ilmailumuseosta Tikkakosken lentokentän (Jyväskylä) laidalta.

Perhejuhlaa vietettiin 75 kertaa

Jääkärirovien aikoinaan aloittama ja perinneyhdistyksen Helsinki-Uusimaa -osaston sittemmin ylläpitämä perinne ensimmäisenä adventtina järjestettävästä perhejuhlasta ehti jatkua 75 vuotta. Jääkärien lapset, lastenlapset ja osin jo lastenlastenlapset ovat kuitenkin jo kypsässä aikuisiässä eikä nykykukupolven lapsilla näytä olevan enää yhtä tiukkaa sidosta tähän juhlaan kuin aiemmilla sukupolvilla. Tämä on näkynyt mm. alati vähenevänä kävijämääränä ja nimenomaan osallistuvien lasten määrän vähenemisenä.

Osaston johtokunta käsittelee perhejuhlan tulevaisuutta edellisessä kokouksessaan. Keskustelussa todettiin, että perhejuhla ei selvästikään ole enää sellaista tarvetta kuin aikaisemmin on ollut. Todettiin myös, että perinteitä ei kannata ylläpitää vain ylläpitämisen vuoksi vaan niitä tulee soveltaa kulloiseenkin aikaan. Uusiakin perinnetyön muotoja voi - ja pitää - kehittää.

Em. seikkojen vuoksi osaston johtokunta on päättänyt ettei perhejuhlaa enää järjestetä. Perhejuhlan sijaan tullaan vuosittain järjestämään itsenäisyyspäivän tietämissä yhteinen tutustumiskäynti johonkin mielenkiintoiseen kohteeseen tai tapahtumaan pääkaupunkiseudulla. Uuden perinteen aloitamme tutustumalla Sotamuseon Talvisota-näyttelyyn sekä sen ohessa olevaan TK-kuvaajien näyttelyyn. Osasto sponsoroi sisäänpääsyn sekä sotilaskotikahvit kierroksen yhteydessä. Kutsu tapahtumaan on erillisenä ilmoituksena tässä lehdessä.

Helsinki-Uusimaa -osaston johtokunta haluaa lämpimästi kiittää kaikkia niitä tahoja, yhteisöjä ja yksityishenkilöitä, jotka ovat vuosikymmenien varrella olleet tuke-
massa perhejuhlan järjestämistä. Nyt on aika aloittaa uusi perinne, toivottavasti siitä syntyy yhtä hyvät muistot kuin 75 kertaa järjestetystä perhejuhlasta.

Kalevan tuhoaminen ei voinut olla vahinko. Koneen suomalaisuudesta kertovaa tunnusta OH-ALL sekä sivupe-
räsissä näkyvää Suomen lippua ei voinut olla näkemättä siltä etäisyydeltä, miltä neuvostolentäjät ampuivat koh-
talokkaat konekiväärisarjansa. Taustalla Kalevan kanssa samantyyppinen saksalaisen Lufthansan Ju-52.

Miksi Kaleva ammuttiin alas 1940?

AEROOY:n matkusta-
jakone OH-ALL
Kaleva (Junkers Ju-52) nousi 14. ke-
säkuuta 1940 Tallinnan lentokentältä
ja suuntasi pohjoiseen. Hetken len-
nettyään se sai seuraa. Sen kummal-
lekin puolelle asetui punatähtinen
DB-3-pommikone, joiden kk-ampu-
jat ampuivat Kalevan alas. Koneen
kaksihenkinen miehistö ja seitsemän
matkustaa saivat surmansa.

Suomessa tiedettiin alusta saak-
ka tapahtumien todellinen kulku,
mutta se salattiin julkisuudelta. Elet-
tiin herkkiä aikoja. Olihan talvisota
päättynyt vain kolme kuukautta ai-
kaisemmin. Kalevan todellinen koh-
talo julkistettiin jatkosodan alettua

Neuvostoliitossa Kalevan alas
ampuminen myönnettiin julkisesti
1988 kenraali **Petr I Hohlovin** muis-

telmissä. Hohlov väittää, että Ka-
levalle annettiin merkkejä, että sen
pitäisi kääntyä takaisin. Kun koneen
kapteeni **Bo von Willebrand** ei rea-
goinut ohjeisiin, ammuttiin Kaleva
alas.

Miksi Kaleva pudotettiin? Vuosi-
en mittaan on arveltu Neuvostoliiton
halunneen päästä käsiksi koneessa
olleeseen diplomaattipostiin. Minua
tämä arvelu ei ole koskaan vakuutta-
nut. Jos Moskova olisi halunnut pos-
tin, olisi se kaapattu ennen koneen
lähtöä. Kukaanhan ei voinut tietää,
mitä mereen syöksyneestä koneesta
olisi pelastettavissa.

Kalevan tuhoamisen syistä saa-
tiin uutta tietoa alas ampumisen
65-vuotispäivänä Maanpuolustus-
korkeakoulun Ilmailumuseossa jär-
jestämässä seminaarissa. Venäläinen

tutkija Pavel Petrov siteerasi neu-
vostoarmeijalle 1940 annettuja käs-
kyjä, joissa määrättiin mm. että oli
”estettävä virolaisten ja latvialaisten
lentokoneiden lennot Suomeen ja
Ruotsiin” ja toisaalla ”estettävä vi-
hollisen lennot Suomenlahden kaut-
ta Suomeen”. Oli siis tarkoitus eristää
Baltian maat täydellisesti ympäris-
töstään.

Tunnetuin siviilikoneen tuho-
aminen on tapaus KAL-007 vuodelta
1983. Neuvostoliittolaisen SU-15-hä-
vittäjä ampui alas korealaisen Boeing
474:n 269 matkustajineen Sahalinin
yläpuolella. Taistelunjohtossa oli se-
koitettu keskenään alueella liikku-
nut amerikkalainen tiedustelukone
ja korealainen matkustajakone. Yön
pimeydessä lentänyt hävittäjäpilotti
ei arkaillut täyttää saamansa käskyä.

Mutta Kalevan kohdalla ei erehtymisen mahdollisuutta ollut. Oli aurinkoinen iltapäivä ja neuvostokoneet lensivät vain muutaman kymmenen metrin päässä Kalevasta, jonka sivuperäsimen oli maalattu Suomen lippu ja rungossa oli koneen isokokoinen rekisteri OH-ALL.

Jokin munaus Kalevan tuhoamisessa kuitenkin lienee tapahtunut, mihin viittaa useiden tapahtumaan liittyvien käskyjen ja asiakirjojen katoaminen. Petrov toteaaakin, että ”syntyy sellainen käsitys, että näitä dokumentteja ei ole tarkoituksella luovutettu arkistoon”.

Neuvostoliittolaiset myönsivät Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen toisen aiemmin kieltämänsä Itämeren yläpuolella tapahtuneen lentokoneen alas ampumisen. Mig-15 hävittäjät pudottivat 13. kesäkuuta 1952 ruotsalaisen siviilirekisterissä olleen DC-3-koneen. Todellisuudessa se oli Ruotsin tiedustelulaitoksen FRA:n (Försvarets radioanstalt)kone, joka keräsi informaatiota Neuvostoliiton tutkajajärjestelmästä Baltiassa. Alas ammuttaessa se oli kansainvälisessä ilmatilassa, eikä senkertaiseen lentoon kuulunut Neuvostoliiton ilmatilaan tunkeutumista, mihin ruotsalaiset olivat syyllistyneet aiemmillä lennoillaan. Kohtalokkaalla

lennolla kone nuuski neuvostolaivaston suurta sotaharjoitusta

Ruotsin merivoimat osoittivat taitonsa löytämällä koneen jäänteet 50 vuotta tapahtuneen jälkeen, vaikka putoamispaikasta ei voinut olla kuin ylimalkaisia tietoja. Sen jälkeen he nostivat romut 240 metrin syvyydestä. Nyt koneen murheellisen näköiset jäänteet on Ruotsin merivoimien Bergan luolatukikohdassa, missä minulla oli mahdollisuus nähdä ne viime keväänä. Pääosa rungosta ja myös suuria osia siivistä on ”rakennettu” koneen hahmo mahdollisimman tarkasti, kuten onnettomuustutkinnan yhteydessä tapahtuu. (Nyttemmin koneen jäännökset löytyvät Lindköpingin uudistetusta ilmailumuseosta. Lisäys maaliskuussa 2011.)

Ruotsalaiset pyrkivät mm selvittämään koneen miehistön kohtaloa. He katosivat kaikki, mutta koneen jäänteet ovat antaneet viitteitä, että jotkut heistä olisivat selvinneet elävinä koneen syöksyessä mereen. On mahdollista, että neuvostoliittolaiset ovat ottaneet eloonjääneet talteen, minkä jälkeen heistä ei ole kuultu. Amerikkalaisten vakoilulentojen jäljiltä tunnetaan useita tapauksia, joissa on nähty alasammuttuja lentäjiä otettavan talteen, mutta joista ei ole sittemmin havaintoja.

Kalevan matkustajien ja miehistön kohtalo tiedetään. sillä lentäjä-ässä **Ilmari Juutilainen** kävi tiedustelulennolla alasampumispaikalla, kun neuvostoliittolaisen sukellusveneen miehistö vielä keräili veden pinnalle jäänyttä tavaraa, mm. postisäkkejä.

Ehkä Kalevan hylkykin vielä löydetään ja saadaan ehkä museoon. Viime vuonna (2004) virolaiset uskoivat jo löytäneensä sen, mutta löytö osoittautui muuksi romuksi, jota Suomenlahden pohjalta löytyy toisen maailmansodan jälkeen yllin kyllin.

Teksti Jukka Knuuti

Kirjoitus julkaistu Suomen sotilas-lehdessä 4/2005

TUNNISTATKO TÄMÄN? 2/11

Tähän viime numeron tunnistuskuvaan on tullut vihje salapoliisityön jatkamiseksi:

■ Olisiko tuo kuva 1920-luvulta kauluspaitojen mallista päätellen ja toisekseen auton mallista? Toisekseen ajattelen, että tietäisikö museovirasto, mikä rakennus on kysymyksessä?

Onko se kartano, kun ikkunat ovat kouluksi liian loisteliaat?

Yksi herroista lienee tieteen tohtori. Heitä ei varmaan 1920-luvulla ollut paljoa, jos onnistuu jäljittämään tohtorinhatusta tieteenalan ja tiedekunnan.

Olli-Jukka Paloneva

Osaston puheenjohtaja Pertti Puonti seuraa kirjan toimittajan Ulla Kampmanin nimen kirjoittamista luovutettaviin kirjoihin.

Pohjois-Pohjanmaan Jääkärihautakirja Ulla Kampmanin ja Erkki Sillanpään käsialaa

Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen Oulun osasto julkisti Jääkärien paluun muistopäivänä 25.2.2011 pitkään valmistellun teoksen Pohjois-Pohjanmaan jääkärihautausta. Julkistamistilaisuus pidettiin Oulun vanhan pappilan Rovastinsalissa. Paikalla oli jääkäreiden lapsia, lähisukulaisia, jääkäriperinteen vaalijoita, kirjan tekoon osallistuneita henkilöitä sekä hankkeen tukijoita.

Osaston puheenjohtaja kenraalimajuri Pertti Puonti muistutti läsnäolijoita jääkäri liikkeen merkityksestä ja jääkärien elämäntyöstä Suomen itsenäisyyskamppailuissa sekä itsenäisen isänmaan rakentamisessa. Hän kiitti kirjan tekijöitä sekä yhteisöjä ja henkilöitä heidän antamastaan tuesta hankkeelle. Ulla Kampman esitteli hautakirjan.

Oulun osasto on halunnut kunnioittaa Jääkärien elämäntyötä ja muistoa kokoamalla tiedot heidän viimeisistä leposijoistaan toimialueellaan. Näin osasto on liittynyt niiden osastojen joukkoon, jotka ovat jo koonneet hautatiedot yksiin kansiin.

Asiatiedot kirjaan on koonnut lehtori Ulla Kampman apunaan Erkki Sillanpää. He ovat tehneet mittavan työn selvittämällä, paikan päällä kuvaamalla ja dokumentoimalla

kaikki tiedossa olevat jääkärihaudat. Ainoastaan yksi jääkärihauta on tullut tietoon, joka tiivistä tutkimustyöstä huolimatta on jäänyt löytymättä. Se on Johan Eemil Paavilaisen (s.1894 k.1938) hauta, joka sijaitsee Haukiputaan kirkkomaalla.

Kirjan taitosta ja ulkoasusta on vastannut Studio Matjaksen Matti Jumisko ja se on painettu Tornion Kirjapaino Ky:ssä.

Kirjassa esitellään myöskin oululainen Väinö Kokko, joka oli jääkäri liikkeen perustajia. Hän johti puhetta marraskuun 20. päivänä 1914 Ostrobotnian kokouksessa, josta katsotaan jääkäri liikkeen alkaneen.

Kirja sisältää myös alueen jääkärimuistomerkit ja seurakuntien kirkkojen kuvat. Jääkärihaudat on selkeästi osoitettu kirjassa kunkin seurakunnan hautakartoilla.

Kirjaa painettiin 300 kpl ja sitä on saatavissa Osmo Vuokolta
Yhteystiedot:

Osmo Vuokko
Kanavaranta 9 B 20
90100 OULU
puh 040 733 2715
s-posti: osmov(at)dnainet.net

Teksti ja kuva Reijo Sallinen

Kunnianosoitus Hausjärvellä Ruth Munckin syntymästä 125 v

Sunnuntaina 7. elokuuta järjestettiin Hausjärven kauniilla kirkkomaalla perinteinen muistojen ja kunnianosoitusten tilaisuus, jossa hiljennyttiin legendaarisen Schwester **Ruth Munckin** haudan ja suvun muistomerkkien äärellä ja laskettiin seppeleet. Saksan itärintamalla 1941–1943 taistelleen suomalaisen SS-vapaaehtoispataljoonan veteraanijärjestö Veljesapu ja Vapaussodan Helsingin Seudun Perinneyhdistys laskivat sinivalkoiset seppeleet 125 vuotta sitten syntyneen vapaaheratar Ruth Munckin hautapaadelle Hausjärvellä.

Veljesavun puheenjohtajan **Pekka Kääriäisen** saattamana pataljoonan seppeleenlaskijat, veteraanit **Laine-Maire Kyöstilä** ja **Kosti Cande** edustivat pataljoonalaisia, joita on elossa enää vain vähän yli 60. Vapaussodan Helsingin Seudun Perinneyh-

Kansallispukuinen, 94-vuotias Laine-Maire Kyöstilä kertoi hautamuistomerkillä henkilökohtaisia muistojaan Schwester Ruth Munckista vierellään Veljesavun puheenjohtaja Pekka Kääriäinen.

distyksen sepeleenlaskijat olivat **Kaarina Lindbrg, Raili Louhisola ja Erkki Pekki.**

Ruth Munck toimi Suomen jääkärien sairaanhoitajana Schwesterinä jo ensimmäisen maailmansodan taisteluissa 1916 - 1918 Saksan joukoissa itärintamalla, mutta osallistui myös toisen maailmansodan aikana Saksaan lähetetyn suomalaisen vapaaehtoispataljoonan lääkintätoimiin vierailemalla haavoittuneiden suomalaisten SS-miesten keskuudessa Saksassa, Puolassa, Itävallassa, Tšhekkoslovakiassa, Elsass-Lothringissa ja Luxemburgissa.

Sairaanhoitaja Laine-Maire Kyöstilä, SS-vapaaehtoispataljoonan Schwester on syntynyt 1917 Tampereella. Hänen lapsuudenkodissaan tunnettiin Lempäälässä syntyneen kartanon tyttären Ruth Munckin ansiot Suomen jääkärien sairaan-

hoitajana. Laine-Maire muisteli nyt Hausjärvellä sepeleenlaskun jälkeen henkilökohtaisia kokemuksiaan legendaarisesta Ruth-lotasta.

Schwester Ruth Lempäälästä

Ruth Munck syntyi 12.8.1886 Lempäälässä isänsä vapaaherra Carl Otto Alexander Munckin omistaman kartanon tyttärenä. Sairaanhoitajaksi hän valmistui yliopiston sairaaloissa Helsingissä 1908-1910 ja toimi sitten osastonhoitajana Takaharjun keuhkotautiparantolassa ja Turun kunnallisessa mielisairaalassa.

Saksaan salaperäisesti sotilaskoulutukseen lähteneet suomalaiset kiinnostivat myös Munckia ja hän halusi suomalaisen sotilaskokouksen sairaanhoitajaksi. Berliiniin hän saapui laillisesti passilla 6.1.1916 ja työskenteli aluksi puoli vuotta Berliin yliopiston kirurgisessa klinikassa.

Lokakuussa 1916 Ruth Munck määrättiin sairaanhoitajaksi sotasairaala 55:een Mitaussa, kesäkuussa 1917 kenttäasairaala 404:ään Tukumissa ja elokuussa sotasairaala 124:ään Libaussa. Jääkärien pääjoukon mukana hän saapui Vasaan 25.2.1918 ja toimi alkaneen vapaussodan aikana sairaalajunassa Vehmaisissa, Messukylässä ja Tampereella sekä myöhemmin kenttäsairaalan hoitajana Karjalan rintamalla.

Vapaussodan jälkeen Ruth Munck toimi aktiivisesti Lotta-Svärd -järjestön tehtävissä ja talvisodan aikana hoitajana kenttäsairaalassa Ilmeellä. Koko elämänsä

Suomen itsenäisyyden puolustamiseen omistanut Schwester Ruth sai 60-vuotispäivänsä aikaan 1946 syyteen maanpetoksesta ja kuritushuoneetuomion.

Sodan päättymisen jälkeen Ruth Munck oli lähtenyt jälleen auttamaan maanmiehiään, sillä kertaa suomalaistyttöjä, jotka sodan ja rauhanylleryksissä olivat joutuneet Saksaan - suuriin vaikeuksiin. Häntä syytettiin tyttöjen värväämisestä ja kouluttamisesta saksalaisten vakoojiksi Suomeen, ja vaikka syytteitä ei voitu osoittaa tosiksi, tuomio langetettiin.

Vapaaehtoispataljoonan pojat olivat Ruth Munckin sydäntä lähellä loppuun saakka. Elokuun ensimmäisenä sunnuntaina hän aina kutsui Veljesavun poikia luokseen Leponiemen kartanoon, jonne toinen ryhmä eli Jääkärit saivat kutsun toisena sunnuntaina. Siinä välissä juhlittiin aina vapaaehtoispataljoonan syntymäpäivää. Hän kuoli 30. syyskuuta 1976.

Hausjärvellä lounas- ja kahvitilaisuudessa veteraanit Laine-Maire Kyöstilä ja Kosti Cande sekä muu juhlayleisö toivoivat, että Ruth Munckin syntymäpäivän koruton, mutta vaikuttava kunnianosoitus säilyisi nuorillekin siirtyvänä perinteenä. Veljesavun puheenjohtaja Pekka Kääriäinen ja sihteeri Jari Saurio antoivat sanansa ja lupasivat, että näin tapahtuu.

**Teksti ja kuvat:
Pekka Ruusukallio**

Vapaussodan Helsingin Seudun Perinneyhdistyksen sepeleen laskivat Raili Louhisola (vas.), Kaarina Lindberg ja Erkki Pekki. Takana vasemmalla Laine-Maire Kyöstilä ja Pekka Kääriäinen.

JÄSENPALVELUN MYYTÄVÄT TUOTTEET

TUOTE	HINTA
Kortit	
Jääkärilippukortti	1,00
Jääkärilippukortti 2-os. + kuori	1,50
Onnittelukortti jääkärimerkillä + kuori	1,00
Pakettikortti jääkärimerkillä	0,50
Rovaniemen jääkäripatsas	0,20
Skangal-Mangal tiellä + kuori	0,50
Suomen Jääkärit	1,00
Turun jääkäripatsas	0,20
Vaasan jääkäripatsas	0,20
Wasserturn	0,20

Adressit

Ilman tekstiä	10,00
Kansliasta kirjoitettuna/ toimitettuna	12,00
Laajempi tekstaus	13,00

Muut tuotteet

CD Jääkäri morsian/ kesto 22 min	10,00
CD-ROM Virtuaalijääkärit	25,00
Fallna for friheten-medalj	8,50
Jägarens väg	3,00
Jääkärien Elämäntyö-itsenäisyyden puolesta, julkaisu (Kielet: suomi, ruotsi, saksa, englantia ja latvia)	10,00
Jääkärien testamentti Suomen nuorisolle	6,00
Kalvosinnapit	87,00
Kirjeensulkijamerkki, (arkki sis. 50 kpl)	2,50
Kynttilä, Jääkärimerkillä	8,00
Puukko Jääkärimerkillä	50,00
Solmioneula	78,00
Suomen jääkärien elämäkerrasto, I täyd.osa 1957	5,00
Ur Jägarnas levnad och gärning	5,00
VHS Jääkärien tie I-III	15,00

Vain jäsenille

Perinneyhdistyksen jäsenmerkki	12,00
--------------------------------	-------

Erillisillä hakemuksilla myynnissä

Jääkäripienoismerkki	80,00
Jääkärihautamerkki	80,00

Tilaukset postikortilla tai faxilla osoitteella:

Jääkärikanslia

Pohjoisranta 20 A 3

00170 HELSINKI

Puh/fax (09) 135 1009

e-mail: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Toimitamme tuotteet
kerran viikossa.

Hintoihin lisätään pos-
tutuskulut.

VP 5:n komentaja jääkärimajuri August Sepperi (lehtori Pekka Sepperin arkisto)

70 vuotta sitten, 17.–21.6.1941, silloisella Ilmajoen Yhteiskoululla, jonka ilmajokiset tuntevat nimellä Iikkoon Linna tai Iikoon Linna perustettiin Viestipataljoona 5. Pataljoona toimi Jatkosodan alussa Karjalan Armeijan ja myöhemmin Aunuksen Ryhmän viestijoukkona. Jatkosodan jälkeen viestipataljoona oli mukana Lapin Sodassa, josta se palasi marraskuun lopussa 1944 Ilmajolle.

Koko pataljoonan olemassaolon ajan komentajana toimi jääkärimajuri August Sepperi (22.12.1892–12.4.1980). Etelä-Pohjanmaan Itäinen Suojeluskuntapiiri vastasi pataljoonan perustamisesta ja pääosa reserviläisistä tuli Etelä-Pohjanmaalta Ilmajoen – Seinäjoen – Lapuan – Kauhavan seuduilta. Osa upseereista tuli Lappeenrannan seuduilta ja muutama Helsingistä.

Pohjanmaan Viestikilta ry yhteistoiminnassa Ilmajoen kunnan ja Musiikkijuhlien sekä paikallisten veteraani- ja maanpuolustusjärjestöjen kanssa paljastivat 19 kesäkuuta muistolaatan Ilmajoen Yhteiskoululla Viestipataljoona 5:lle.

Tervehdyssanoissa Pohjanmaan Viestikillan puheenjohtaja everstiluutnantti Jarmo Seppä kertoi, että Ilmajolla perustettiin VP 5:n lisäksi Aallon patteristona tunnettu KTR 10:n III patteristo, 40.Ampumatarvikkevarastokomppania ja Hevosvarikko 3.

VP 5:ssä palvelleet radistolotta Anna Perälä Forssasta ja majuri Olli Vuorio Vantaalta muistolaatan äärellä. (Jaakko Järvinen)

Jääkärimajuri August Sepperin Viestipataljoona 5:lle muistolaatta

”Jatkosotaan yhtymien viestijoukot lähtivät yhden viestijohdon alaisuudessa. Talvisotaan lähti kuitenkin erillisiä viestiyksiköitä. Esimerkiksi 8.D:n 8.VK:n koottiin Rautatieläisten Talossa ja 8.Erillinen Linjanrakennuskomppania kauppias Hakolan talolla Seinäjoella.

Maavoimien viestitarkastaja eversti Juha Mattila vertaili muistolaatan paljastuspuheessaan VP 5:n suorituskykyä saamiinsa tehtäviin.

Kekseliäisyys korvasi materiaalisia puutteita

”Viestipataljoona 5 toimi merkittävässä tehtävässä ensin 1941 alkaneen hyökkäysvaiheen johdossa olevan Karjalan Armeijan johtamisen tukena ja myöhemmin 1944 viivytystaistelussa Aunuksen Ryhmän johtamisen tukena. Suojeluskuntaperusteisena Viestipataljoona 5 ei ollut yhtä hyvin varustettu kuin kaaderiperustetut viestipataljoonat, mutta pohjalainen henki ja kekseliäisyys korvasi materiaalisia puutteita.

Viestipataljoona 5 venyi merkittävimpään tekoonsa Karjalan Armeijan tukena 1941 alkaneen hyökkäysvaiheen aikana. Kirkasjohdotkalustoa oli käytössä vain puolustussodankäynnin tarpeisiin, joten

Armeijan syvän hyökkäyksen tukemiseksi pataljoona käytti kaikki keinot ja konstit saadakseen puhelin yhteydet venymään. Pataljoonan täydennyksenä saamat kaksi ylijohdon radioautoa eivät auttaneet merkittävästi liikesodankäynnissä. Vain viestimiesten kestävyydellä ja viestilottien neuvokkuudella pataljoona kykeni täyttämään Karjalan Armeijan viestikomentajan jääkärieversti Saaman antamat tehtävät.

VP 5:n sotataival 4 vuotta, 5 kuukautta ja 10 päivää

VP 5:n perustaminen saatiin päätökseen, kun pataljoonan komentajaksi sijoitettu jääkärikapteeni August Sepperi saapui Ilmajoelle 22. kesäkuuta..

Perustamisen jälkeen pataljoonan vahvuus oli 24 upseeria, 86 aliupseeria, 314 viestimiestä, 64 lottaa ja 55 hevosta. Kokoonpanoon kuului esikunta ja kolme komppaniaa, joista 1.K oli keskuskomppania ja 2.-3.K linjanrakennuskomppanioita. Tärkeimmässä eli viestimateriaalissa oli merkittäviä puutteita ja sen johdosta komentaja soittikin heti alueelle tulonsa jälkeen seuraavan päivän aamuna Päämajaan, jotta saataisiin edes koulutusta varten kalustoa.

Pataljoona oli viimeisen kerran koossa 6 heinäkuuta Niittylahdessa. Sen jälkeen yksiköt hajaantuivat omiin tehtäviinsä koko Karjalan Armeijan toimintavastuualueelle Itä-Karjalassa. Kun siirryttiin asemotavaiheeseen, pataljoona jatkoi Aunuksen Ryhmän viestijoukkona.

Välirauhan syntymisen jälkeen odotettiin kotiutusta Ruokolahdella, mutta 18.päivänä lokakuuta aloitettiinkin junakuljetukset yksiköittäin Savonlinnasta ja Immolasta kohti Pohjois-Suomea. Ensimmäiset yhteyksien rakentamistehtävät Lapin Sodassa Rovaniemen alueella aloitettiin 27.10, kunnes 13.11. pataljoonan komentaja ilmoitti, että kaikki työt keskeytetään kotiuttamisen vuoksi. Heti seuraavana päivänä lähtivät ensimmäiset siirrot Kemiin. Koko pataljoona oli lopulta kuormausvalmiina Oulun asemalla 20.11, mutta vaunupulan takia kuljetus Ilmajoelle lähti vasta 22.11. klo 01.20. Pataljoonaa kuljettavan junan 33 vaunun letka saapui Ilmajoelle 22. marraskuuta 26.11.1944 VP 5 lakkasi olemasta 26 marraskuuta

Pataljoonan taival kesti neljä vuotta, viisi kuukautta ja kymmenen päivää.

Teksti Jarmo Seppä

Kirjallisuutta

Uusi kirja jääkäri liikkeen historiasta

Jarkko Kemppi: *Isänmaan puolesta. Jääkäri liikkeen ja jääkärien historia.* Minerva, Helsinki 2011

■■■ Jääkäri liikkeestä ja jääkäreistä on tunnetusti ilmestynyt lukuisia erityyppisiä kirjoja aina vapaussodan ajoilta lähtien. Täysin omassa luokassaan on Matti Lauerman massiivinen (yli tuhat sivua) tutkimus, joka tänä päivänä kuitenkin on melko hankalasti saatavissa. Monia muitakin mielenkiintoisia kirjoja toki on ilmestynyt vuosien varrella.

Uusin tulokas on joensuulaisen dosentti Jarkko Kempin kirja *Isänmaan puolesta. Jääkäri liikkeen ja jääkärien historia*). Kemppi on aiemmin monipuolisesti tutkinut suomalaista sotilashistoriaa ja kirjoittanut mm. A.E. Martolan elämäkerran sekä Upseeriliiton historian. Kempin uusimman kirjansa lähdeaineistona on ollut pääasiallisesti aiempi kirjallisuus.

Kirjan tekijä on koonnut paljon aiemmin hajanaisesti ollutta tietoa yksiin kansiin, joten kirja ei ole vanhojen tuttujen asioiden kertausta. Myös arkistolähteitä on hyödynnetty.

Kirjassa käsitellään tiivissä mutta selkeässä muodossa jääkäri liikkeen syntyä, koulutusta Saksassa sekä taisteluja Saksan itärintamalla, jääkäreiden toimintaa vapaussodassa, heidän rooliaan nuoren armeijamme ja suojeluskuntamme luomisvaiheissa sekä osallistumistaan talvi- ja jatkosotiin. Tämä kaikki vie noin puolet kirjan vajaan 400 tekstisivusta.

Ainakin tämän kirjoittajalle antoisin osa Kempin kirjasta oli kuitenkin sen jälkimmäinen puolisko. Tekijä antaa tässä hyvän kuvan jääkäreihin liittyvistä järjestöistä, säätiöistä ja rahastoista. Kemppi selvittää vapaussodan jälkeisen Jääkäritoimiston toimintaa, Jääkäri liiton perustamista ja toimintaa, mutta myös Jääkäri rouvien yhdistyksen toimintaa ja esimerkiksi Kukkaisrahaston merkitystä. *Parolen* vaiheita käsitellään melko laajasti kuten myös muuta kirjallista toimintaa. Myös jääkäreiden toimintaa Upseeriliitossa, Vapaussoturien huoltosäätiössä ja Mannerheim-ristin ritareiden säätiössä käydään läpi.

Hämmästyttävää on kuitenkin se, että kirjassa ei lainkaan käsitellä JP 27:n perinneyhdistystä kuten ei myöskään Jääkärisäätiön nykyistä toimintaa. Tästä puutteesta huolimatta Jarkko Kempin uusi kirja on tiivis ja asiallinen tietopaketti jääkäreistä ja heidän toiminnastaan.

Markus Anaja

Kirjoittaja Anna Zigure oli uudelleen itsenäistyneen Latvian ensimmäinen suurlähettiläs Suomessa vuosina 1992–1998, kautensa lopulla Helsingin diplomaattikunnan vanhin. Zigure asuu Jurmalassa miehensä Jukka Rislakin kanssa.

Anna Zigure Suomen kuva Latviassa kautta aikojen

■■■ Parole on pyytänyt minua kertomaan tulevasta kirjastani, joka käsittelee Suomen kuvaa latvialaisessa lehdistössä kautta aikojen, tarkemmin sanoen 1822–1945. Seuraavassa poimintoja erityisesti kirjani sotilasasioita käsittelevästä luvusta.

Suomella on Latviassa perinteisesti hyvä maine. Suomi on ollut ja on esimerkki, johon halutaan samaistua. Näin vahva mallimaan brändi ei synny muutamassa vuodessa eikä vuosikymmenessä. Siitä lähtien, kun ensimmäiset latvialaiset sanomalehdet ilmestyivät 1822, on lehdistö levittänyt suotuisaa Suomi-kuvaa,

Suomalaiset toki tunnettiin paljon aiemminkin, palvelihan Ruotsin

armeijan joukossa tällä alueella suomalaisia sotilaita, ja tänne asutettiin myös suomalaisia perheitä.

Suomi oli monella tapaa eri vaiheissa esikuva, myös kansallisen heräämisen ja itsenäisyysliikkeen aikana 1800-luvun lopusta lähtien. Ei liene toista kansaa, jota kohtaan latvialaiset olisivat tunteneet niin suurta myötätuntoa ja jonka menestyksestä he olisivat riemuinneet niin aidosti kuin suomalaisten.

Tiesin, että ne latvialaiset kulttuurihenkilöt, jotka vuoden 1905 vallankumouksen jälkeen saivat turvapaikan Suomesta, olivat muistaneet Suomen kansaa monin lämpimin sanoin, ja heidän vaikutuksensa on ollut kestävää laatua. Vuoteen 1940 jatkuneen Latvian ensimmäisen itsenäisyyskauden aikana he pitivät lakkaamatta esillä Suomen esimerkkiä.

Löytyi 2 209 Suomen koskevaa artikkelia

Oli kuitenkin yllätys, kuinka valtavaksi aineisto osoittautui käydessäni läpi latvialaista sanomalehdistöä vuosilta 1822–1945. Löysin 2 209 Suomea käsittelevää artikkelia.

Monet aiheet toistuivat vähä vähältä syöpyen latvialaisten kollektiiviseen muistiin. Tämä koskee ennen muuta Suomen kaunista luontoa, koulutusta sekä suomalaisten rehellisyyttä ja ahkeruutta, jolla on saavutettu korkea elintaso.

”Mitä tulee suomalaisten rehellisyyteen, niin se on meille jotakin lähes satumaista”, kirjoitettiin.

Kahdenkymmenen itsenäisyysvuoden aikana kasvoi Suomen ystävien sukupolvi, joka näki tässä ystävällisessä pohjoisessa maassa suunnannäyttäjän. Ja taas nyt, 20 vuotta itsenäisyyden palauttamisen jälkeen, muistutellaan lehdissä, että kannattaisi katsoa mallia Suomesta.

Maanpuolustuksen alalla Latviassa oli Suomeen yhteyksiä, jotka varsinkin itsenäisyytemme alkuvaiheessa perustuivat henkilökohtaisiin kokemuksiin ja tuttavuuksiin. Tsaarinvallan aikana Suomessa palve-

li sotilastehtävissä useita latvialaisia upseereita. Tunnetuin on myöhempi Latvian armeijan komentaja ja viimeinen sotaministeri Krišjānis Berķis, joka avioitui hämeenlinnalaisen naisen kanssa. Myös itsenäisen Latvian ensimmäinen sisäministeri Miķelis Valters tunsu hyvin Suomea. Hän oli maaliskuussa 1919 luomassa Latvian suojeluskuntajärjestöä, joka omaksui toimintamallinsa Suomesta ja noudatti sitä koko sotienvälisen ajan.

Kahdenkymmenen rauhan vuoden aikana sanomalehdet kirjoittivat säännöllisesti Suomen puolustusvoimista. Kaikkien aselajien edustajat vierailivat toistuvasti Suomessa, samoin suomalaiset upseerit Latviasa. Latvialaiset toimittajat, sotilaat ja suojeluskuntalaiset tekivät Suomessa samantapaisia havaintoja kuin muiden alojen edustajat: kaikki perustui korkeaan moraaliin, järjestykseen, kurinalaisuuteen, tarkoituksenmukaisuuteen ja harkintaan.

Jo alkuvuodesta 1920 julkaistiin laajoja katsauksia Suomen puolustusvoimien historiasta, rakenteesta ja sotilaskoulutuksesta. Toimittajat korostivat, että suomalaiset eivät ole sotilaskansaa eivätkä suunnittele puolustustaan hyökätäkseen jonkun kimppuun.

Jääkärien toiminta Kuurinmaalla kiinnosti

Itsenäisyyden alkutaipaleella nousi aika ajoin esille epämurkava kysymys suomalaisten jääkäreiden osuudesta ensimmäisen maailmansodan taisteluihin Kuurinmaalla. Asian tiimoilta kuultiin joskus eriskummallisia selityksiä, kuten latvialaisten vieraillessa Suomessa 1920-luvun alussa. Isännät kertoivat suomalaisista upseereista, jotka Misajoella osallistuivat latvialaisten rinnalla taisteluihin bolševikkeja vastaan? ”Täällä latvialaiset ja suomalaiset saivat tulikasteensa. Sotilaille jäi miellyttävät muistot tästä tulikasteesta ja tuolloin solmitusta aseveljeydestä Latvian kansallisen armeijan kanssa.”

Kysymyksen Suomen jääkäreis-

tä palattiin Latvian lehdistössä myöhemminkin ja täsmällisemmin. ”On kohtalon ivaa, että kahden pienen ja ystävällismielisen kansan pojat joutuvat toisiaan vastaan ase kädesä. Eivät he itse sellaista halunneet, valtaapitävät pakottivat heidät siihen. Vapaustaistelussa joutuu välistä kulkemaan tällaisiakin teitä. Tämä pakottaa meidät entistä enemmän huolehtimaan velvollisuudestamme, ettei katkera historia toistuisi.”

Suomen suojeluskuntien komentaja, kenraaliluutnantti Lauri Malmberg vieraili Latviassa 1937. Hän kävi myös Klapkalnciemsissä, minne Latvian alueella kaatuneita suomalaisia jääkäreitä on haudattu. ”Haudoista pitävät nyt huolta paikalliset suojeluskunnat.”

Eniten kirjoituksia Suomen suojeluskunnista julkaisi Latvian suojeluskuntien aikakauslehti *Aizsargs*, johon ainakin 1920-luvulla kirjoitti ahkerimmin kirjailija ja poliitikko Gotfrīds Milbergs. Hän oli vierailut Suomessa useasti ja halusi kiinnittää latvialaisten huomion moniin seikkoihin.

”Tärkeää olisi saada meidänkin suojeluskuntalaisillemme samanväriset ja yhtenäiset puvut. Suomessa jokainen pitää suurimpana kunniaan kuulua suojeluskuntaan. Suojeluskunnilla on kaikkien tuki.”

Milbergs oli pannut merkille, että suomalaiset olivat epäluuloisia eivätkä luottaneet kehenkään muuhun kuin itseensä. He olivat tottuneet turvautumaan ainoastaan omiin voimiinsa ja valveutuneisuuteensa. ”Kohtalo varjelkoon vihollista, joka ryhtyy sotaan Suomea vastaan. Latvian suojeluskunnat! Ottakaamme mekin mallia suomalaisista!”

Lotat olivat latvialaisten kiinnostuksen kohteena

Vuonna 1924 Suomessa vieraili suojeluskuntien päällystöä eri puolilta Latviassa. Palattuaan he kertoivat lehdille vaikutelmistaan. Huomionarvoiselta vaikutti lottajärjestö, josta Latviassa ei vielä tunnettu. Ei ollut oikein, etteivät Latvian naiset

Kirjallisuutta

tehneet mitään maanpuolustuksen hyväksi.

”Eikö tuhansia, jotka tuhlataan yöllisissä orgioissa, voisi antaa suojeluskuntien käyttöön? Ja eikö latvialainen nainen voisi miettiä muutakin ulkoista ja kenties henkistä viehätysvoimaansa? Olemmeko me latvialaiset muka saavuttaneet kaiken ja voimmeko levätä laakereillamme, kunnes saamme katkeran herätyksen?”

Latvialaisia suojeluskuntalaisia kiinnosti myös alkoholipoliittikka. Kielloilla oli ollut vähän vaikutusta, ja suomalaiset ostivat salakuljetettua pirtua.

”Kiellot johtavat väärinkäytöksiin – eräskin lääkäri oli määrännyt hevoselle sampanjaa! Kansa tottuu siihen, ettei lakia tarvitse noudattaa. Tällaisella on demoralisoiva vaikutus ja valtiolle ikävät seuraukset.”

Kaiken kaikkiaan latvialaiset suojeluskuntalaiset kuitenkin kohetasivat Suomessa terveen ja vahvan kansan, jonka tulevaisuutta eivät uhanneet ”ruumiin heikkous, sukupuutto eikä moraalinen rappio.”

Suomen suojeluskuntia pidettiin esikuvana vielä 1930-luvullakin. ”Palava on Suomen kansan vapaudenrakkaus. Paras todiste tästä on suojeluskuntajärjestö, johon kuuluu tällä hetkellä 100 000 jäsentä. [--] Sen ohella on mainittava naisjärjestö Lotta Svärd, jonka jäsenet ovat valmentautuneet erilaisiin avustaviin tehtäviin. Lottia on nyt 80 000, ja määrä kasvaa kasvamistaan.”

Suojeluskuntien kutsusta latvialaiset osallistuivat Suomessa hiihtokilpailuihin ja keksivät, että Latviassakin pitäisi kiinnittää enemmän huomiota hiihtoon. Suomessa hiihtoa ja muuta urheilua harrastetaan paljon, ja taito opitaan pienestä pitäen. ”Sukset hankitaan lapsen täytettyä kolme vuotta.”

”Seurataan suomalaisten esimerkkiä, perustetaan enemmän leikki- ja urheilukenttiä, missä jokainen voi kehittää taitojaan ammattitai-

Latvian armeijan komentaja ja viimeinen sotaministeri Krišjānis Berķis oli naimisissa hämeenlinnalaisen Hilma Lehtosen kanssa.

toisten ohjaajien johdolla. Niin säästyy rahaa lääkäreiltä ja vankiloiden ylläpidosta. Nuoriso käyttää aikansa järkevästi ja kasvaa ruumiillisesti ja henkisesti vahvoiksi ihmisiksi.”

Suomen maanpuoluksen hoitamista ihailtiin

Latvialaiset toimittajat pitivät esimerkillisenä tapaa, jolla Suomi huolehti maanpuolustuksestaan. Jotta oltaisiin vähemmän riippuvaisia ulkomaista, oli perustettu sotatarvike, ammus- ja asetehtaita.

Suomen hallitus oli asettanut erityisen komitean, joka oli selvittänyt

Suomen suojeluskuntia pidettiin esikuvana ja niistä julkaistiin paljon juttuja.

turvallisuuspoliittista tilannetta ja tehnyt johtopäätöksiä. ”Hyökkäyssota Suomen puolelta on täysin poissuljettu. Vakava uhka on ajateltavissa vain Venäjän taholta. Tästä ovat todisteena historian tapahtumat, hyökkäykset Puolaan, Viroon ja Gruusiaan.”

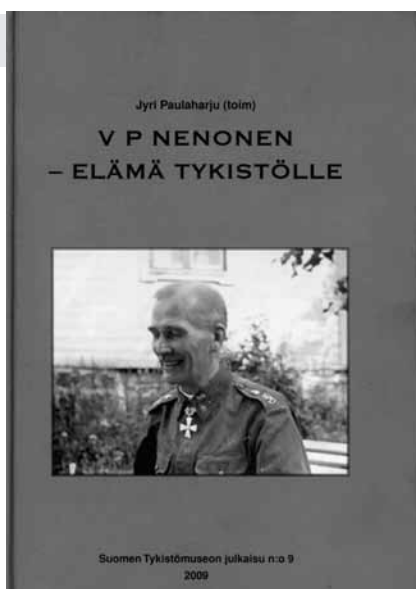
Suomalaiset kollegat kertoivat armeijan piirissä tehdystä raittius-työstä. ”Juopumuksesta kiinni jäävä ensikertalainen saa 30 vuorokautta karsseria. Seuraavalla kerralla erotetaan palveluksesta. Vaikka Suomen kieltolaki ei ehkä kaikin osin palvele tarkoitustaan, armeijassa alkoholin käyttö on saatu loppumaan.”

Suomen puolustuskyvyn kannalta huomionarvoinen oli hallituksen päätös osoittaa Turun kaupungille seitsemän miljoonaa markkaa suuren telakan rakentamiseen. Kauppalaivastoa ajatellen olisi ollut mielekkäämpää rakentaa telaka idemmäksi. Maanpuolustuksellisista syistä asetettiin kuitenkin etusijalle Turku. Valtio tuki myös 2 500 tonnin uivan telakan rakentamista Helsingin Hietalahteen. Tässäkin päätöksessä painoivat puolustukselliset intressit.

Puolustuskyvyn vahvistamisesta keskusteltiin myös Suomen eduskunnassa, joka suunnitteli nimenomaan tähän tarkoitukseen kerättävää veroa. ”Kuvaavaa on, että venäläisten vakuuttelut rauhantahitoisuudestaan eivät näytä herättävän luottamusta suomalaisissa. Esimerkiksi Eduskunnan käsitellessä tätä verokysymystä [1933] maalaisliiton kansanedustaja Juho Takala sanoi suoraan: Venäjä valmis-telee hyökkäystä.”

Kirjan suomentaa Hilikka Koskela, ja se ilmestyy toivottavasti ensi vuonna. Omistan kirjani Latviassa vaikuttaneille Suomi-kuvan rakentajille, varsinkin niille, jotka maksoivat toimintansa hengellään.

Anna Zigure

Nenosen opeista olisi ollut apua kevään 2011 vaaleissa

Jyri Paulaharju (toim.): *V. P. Nenonen – Elämä tykistölle. Suomen tykkistämuseon julkaisu n:o 9. 2009* Tykkimiehet ry, Keuruu 2009.

■■■■ V. P. Nenosen viisauksia olisi tarvittu huhtikuun 2011 eduskuntavaaleissa. Ääniä laskettaessa oli tulkintavaikeuksia numerojen 1 ja 7 välillä, Nenonen aikanaan oli sitä mieltä, että numerossa 7 täytyy olla poikkiviiva, että se selvästi eroaa ykkösestä. Nykyisen tyyppikirjaimiston mukaan poikkiviivaa ei ole. Ja se mistä Nenonen huolehti tykkimiesten laskutoimituksissa, vaivasi nyt ääntenlaskijoita.

Nenosen sukuseura on tehnyt historiaa teettäessään elämäkerran sukunsa tunnetuimmasta jäsenestä, tykistökenraali V. P. Nenosesta. Vilkaissu Wikipediaan kertoo, ettei hänestä ole kunnollista elämäkertaa tehty. Eversti Matti Alajoen aikanaan kirjottamasta ”elämäkerrasta” toteaa Nenosen pitkäaikainen ”oikea käsi” eversti Ulfsson: ”Alajoen elämäkerta oli täysin turha. Se oli luetelo kenraalin elämän tapahtumista, mutta ei kertonut mitään hänen henkilöstään tai hänen ympäristössään olleista ihmisistä.”

Jyri Paulaharjun johdolla työskennellyt toimituskunta on koonnut suurelta osin aiemmin julkaisua artikkelimateriaalia tykistölegen-

dastamme. Kokoelmassa pääsemme tutustumaan Nenoseen niin hänen nuoruuden kirjeenvaihtonsa avulla kuin eri aikana hänen työtovereidensa, alaistensa ja vielä naapureiden kuvaamana.

Tekstikokoelmasta välittyy kuva paitsi poikkeuksellisen lahjakkaasta ”Pelle Peloton” -tyyppisestä keksijästä kaikilla tasoilla myös hyvin erikoislaatuisesta persoonasta.

Mistä löytyy se nuori tutkija, joka tekee kunnollisen elämäkerran tästä tykkimieslegendasta: Paulaharjun kirjoituskokoelma olisi hänen työleen hyvä lähtökohta.

Mutta ennen kuin tämä lupaava nuori tutkija löytyy, lukekaa ihmeessä Paulaharjun toimittama kirja.

Jukka Knuuti

Mika Waltarin pikkuveli oli aloittaa jatkosodan etuajassa

Lars Holmström: *Välirauhan ja jatkosodan päiviä ja öitä. Tulenjohtajana 6. divisioona taisteluissa.* Omakustanne. Tammisaari 1999.

■■■■ Mika Waltarin pikkuveli luutnantti Samuli Waltari oli vähällä aloittaa jatkosodan etuajassa. Näin kävi kun hän juovuksissa ollessaan teki taisteluhälytyksen tykkipatterilleen Hangon rintamalla tammikuuta 1941. Ammukset tuotiin tykeille. Maaliksi hän määräsi edessä olevan neuvostoliittolaisen pataljoonan komentopaikan. Tilanne kuitenkin laukesi ja alkoholin kanssa vaikeuksissa olleen Waltarin sotilasura päättyi.

Lars Holmström kertoo muistelmakirjassaan hiuksia nostattavan episodin välirauhan ajalta Hangon rintamalta. Holmströmin patteri heräsi tammikuun lopulla keskellä yötä päivystäjän tekemään taisteluhälytykseen. Patteri komennettiin taisteluvarustuksessa tykeille. Kun tykit oli miehitetty saapui paikalle myös patterin päällikkö, luutnantti Waltari alkoholin vaikutuksen alaisena, mikä ei tapahtunut suinkaan ensi kertaa. Holmström huomasi yllätyksekseen, että Waltari antoi salaises-

ta maaliluettelosta kohteen, jonka hän tiesi olevan venäläisen pataljoonan komentopaikka. Holmström oli odottanut käskyä suunnata tykit etukäteen hyökkäyksen torjuntaan laskettuihin sulkumaaleihin Holmström myös ihmetteli tilannetta kun yö oli täysin hiljainen, rajalta ei kuulunut ammuntaa eikä taivaalla näkynyt valoraketteja, niin kuin olisi saattanut olettaa.

Holmström teki laskija-aliupseerina tarpeelliset laskelmat tykkien suuntaamisesta ja tykeille ryhdyttiin tuomaan a-tarvikkeita.

Tuliasemaan saapui hälytettyinä myös patterin vääpeli. Hän kysyi Holmströmiltä, oliko kysymyksessä tositilanne vai Waltarin omavaltaisesti tekemä hälytys, millaisia ei saanut tehdä. Hänkin ihmetteli yön hiljaisuutta ja lähti sitten ottamaan asiasta selvää. Lähtiessään hän vannotti Holmströmiä, että tulta ei saanut avata, jos Waltari sellaisen komennon antaisi.

Pian vääpeli palasi ja kertoi, että Hangon rintamalla on täysin rauhallista. Luutnantti Waltari oli humalatilassaan toimintakyvytön ja tilanne purkautui. Waltari siirrettiin pois patterin päällikön paikalta sittemmin pois puolustusvoimista.

Jälkikäteen voi vain arvailla, mitä olisi tapahtunut, jos Waltarin patteri olisi ampunut. Se olisi ollut todellinen provokaatio eikä mitään Mainilan laukauksia. Voisi kuvitella, että se olisi johtanut vähintään ampumisiin puolin ja toisin Hangin rintamalla.

Ehkä sen vakavampaa ei olisi seurannut, sillä Moskova ei tuohon aikaan suuremmin kiristänyt Suomea. Se oli syksyllä pyytännyt Berliinistä vapaita käsiä Suomen suhteen, mutta siihen ei suostuttu. Stalin valmistaui tammikuussa sotaan Saksan kanssa ja yllätyksenä sotatoimet Suomen rajalla olisivat vain sekoittaneen valmisteluja. Mutta se olisi poistanut sitä, että tapahtunutta olisi voitu muuten käyttää peukaloruuvina suhteessa suomalaisiin.

Jukka Knuuti

Knut Solin värväytyi jääkäriksi työskennellessään Saksassa

Knut Solin 1936

Knut Isak Solin (9.6.1889–14.1.1950) lähti jääkäriksi ”aikuisena”. Hän oli koulutukseltaan insinööri ja työskennellyt 1912–1913 kotimaassa Jämsänkosken paperitehtaiden uudisrakennustöiden johtajana. Kun jääkäreitä alettiin värvätä, hän oli jo valmiiksi Saksassa, missä hän oli työskennellyt vuodesta 1913 C. G. Hauhold jr G.m.h. H:n konehtailla Chemnitzissä. Solin liittyi ensimmäisten joukossa Pfadfinderkursille 2. maaliskuuta 1915.

Solin kuului pataljoonan 1. komppaniaan ja myöhemmin 27.

Jääkäripataljoonan pioneerikomppaniaan. Taisteluihin hän osallistui Misse-joella ja Riianlahdella, Schwardenissa sekä Aa-joella.

Solin saapui Suomeen jääkärien pääjoukon mukana kapteeniksi ylennettynä ja sijoitettiin Suomen Valkoiseen armeijaan ensin päälliköksi 12. jääkäripataljoonan 1. komppaniaan, josta hänet siirrettiin 19. maaliskuuta 1918 komentajaksi 3. jääkäriyrykmentin 10. jääkäripataljoonaan. Sisällissodan taisteluihin hän osallistui pataljoonan komentajana Tampereella ja Viipurissa.

Sisällissodan jälkeen Solin komennettiin päälliköksi Sota-asiaintoimituskunnan toimisto Y 4:ään. Hän siirtyi 2. heinäkuuta 1918 Pioneerikoulutuspataljoonan komentajaksi, josta tehtävästä hän siirtyi 1. toukokuuta 1919 Sotaministeriön taisteluvälineosaston toimisto T 4:n päälliköksi, ja nimitettiin joulukuussa vuonna 1919 taisteluvälineosaston apulaispäälliköksi. Myöhemmin hänet nimitettiin 23. marraskuuta 1920 alkaen insinööriosaston (myöhemmin Puolustusministeriön teknillinen osasto) päälliköksi.

Solin toimi opettajana sotakouluissa. Hän oli linnoitustaidon opettaja Viipurin (Markovillan) upseerikokelaskusseilla vuosina 1918–1919 ja Kadettikoulussa vuosina 1920–1924 sekä suojeluskuntapääl-

lystön kursseilla vuonna 1923.

Solin erosi armeijasta 25. toukokuuta 1928 ja siirtyi Pietarsaaren Strengbergin tupakkatehtaan palvelukseen teknilliseksi johtajaksi. Vuonna 1935 hän siirtyi toimitusjohtajaksi Industria Oy:n palvelukseen Helsinkiin ja toimi tehtävässä vuoteen 1939 saakka.

Solin toimi useisiin sotateollisuuden liittyvien teollisuuslaitosten johtoelimiin. Hän oli 1920-luvulla valtion telakan ja konepajain, Valtion patruunatehtaan sekä Valtion kivääritehtaan johtokuntien jäsenenä. Lisäksi hän toimi Valtion lentokoneitehtaan johtokunnan jäsenenä vuosina 1928–1929. Hän oli kiinnostunut ilmailusta, minkä vuoksi hän oli Suomen ilmailuklubin puheenjohtajana vuosina 1926–1930 sekä myös Pietarsaaren ilmapuolustusyhdistyksen puheenjohtajana 1928–1935. Suomen ilmapuolustusliiton johtokunnan varajäsenenä hän toimi vuodesta 1928 alkaen.

Solin osallistui talvisotaan Sotavarusneuvoston ja kenraalimajuri Waldenin käytössä. Jatkosodan puhjettua hänet komennettiin sotatarviketeollisuuden palvelukseen, missä hän toimi koko sodan ajan. Sotien jälkeen hän siirtyi Industria Oy:n johtajaksi ja johtokunnan jäseneksi palvelleen yritystä vuoteen 1950 saakka.

Heikki Paavisto lähetti kuvat jääkärieversti Knut Solinin haudasta Jämsän hautausmaalla.

Parole-sanan pitkä tie jääkärien koollekutsuksi

Käsillä oleva lehti on sattuvasti nimetty Paroleksi. Kuten eri yhteyksissä on aivan oikein todettu, *parole*ksi sanottiin sitä huutoa, jolla jääkärit kutsuttiin kokoon kuulemaan erilaisia ajankohtaisia tiedotuksia.

Parole-sanalla on kuitenkin runsaasti myös muita merkityksiä, ja termi on kulkenut pitkän tien ennen päätymistään jääkärien koollekutsuhuudoksi. Monet suomalaiset musiikin ystävät tuntevat Toivo Kuulan *Sanattoman laulun*, jonka nimi on ranskaksi *Chanson sans paroles*.

Romaanisella kielialueella *parole* tarkoittaakin monikollisena nimenomaan laulujen sanoja. Kielestä riippuen sana voi merkitä yhtä hyvin iskulausetta kuin kunniasanaa, ja sillä on käyttöä erikoisterminä niin oikeuslaitoksen kuin kielitieteen piirissä.

Sanan juuria haettaessa päädytään antiikin Kreikkaan. Kreikan kielessä tunnettiin *parabolē*, joka merkitsi rinnakkain asettamista, yhtäläisyyttä tai vertailua. Siitä on johdettu matematiikan tunneilla vastaan tullut paraabeli. Jääkärien kannalta tärkeämpi oli kuitenkin se kehityskulku, joka johti sanan saksalaiseen sotilaskäyttöön. Keskiajan latina toimi välittäjänä. Latinan *parabola* laajentui tarkoittamaan paitsi vertailua myös sanaa tai lausahdusta yleensä. Näin tapahtui ensiksi ranskan kielessä, jossa latinalainen termi sai muodon *parole*.

1600-luku oli sotilastaitojen ja sotilasperinteiden nopean kehityksen aikaa: sotia käytiin Euroopassa jatkuvasti vuosikymmenestä toiseen. Yhä useammin tarvittiin myös sellaista yksinkertaista asiaa kuin tunnussana. Tunnussana on usein kaksiosainen, jolloin kysyjä käyttää jälkimmäistä osaa vastauksena. Näin kumpikin voi vakuuttautua siitä, että sana on kummallekin tuttu. Kysymys on samalla kertaa iskevästä lauseparresta ja sanojen rinnakkain asettelusta, eräänlaises-

ta vertaamisesta. Tätä kuvaamaan *parole* sopi erinomaisesti. Ranskan kieli oli muodikas kieli, ja se tarjosi esikuvia myös saksalaisille sotapäälliköille. He omaksuivat vanhemman saksalaisen tunnussanaa tarkoittavan *Losungin* rinnalle ranskalaisen vaihtoehdon: *Parolle* tai *Parole*.

Sanat kuitenkin pian erkaantuivat toisistaan niin, että *Losung* tuli tarkoittamaan taistelutilanteissa tarvittavaa varsinaista tunnussanaa ja *Parole* vakinaisissa majoituspaikoissa suppeammin käytettävää vartiosanaa. Sen ilmoittamalla pääsi vartiomiesten vartioimiin kohteisiin, joita etenkin kenttämajoituksessa oli runsaasti.

Tunnussana vaihtui päivittäin, ja joku päällystöstä ilmoitti sen yhdellä kertaa kaikille majoitusalueen tai yksikön sotilaille. Samalla oli taroituksenmukaista antaa muitakin päivittäisiä ilmoituksia. Kasarmimajoituksessa oltaessa ei tunnussanaa tarvinnut yleensä ilmoittaa päivittäin kaikille, mutta ilmoitustilaisuudesta saatiin aineksia viikoittaisen juhlan seremonian järjestämiseen torvisoiton säestyksellä. Näin tehtiin etenkin kesäiseen aikaan suurimmissa varuskuntakaupungeissa. Mahtavin seremoniallinen *Parole* nähtiin uudenvuodenpäivänä Berliinin Zeughausin pihalla, jossa paikalla oli Preussin kuningas ja korkein upseeristo.

Toinen kehityslinja palveli käytännön tarvetta. Tunnussanan sijasta oli joukoille, vaikkapa suomalaisille jääkäreille, usein muuta kiireellistä tai ajankohtaista ilmoitettavaa. Kuntällaista tarvetta ilmeni, riitti kajuttaa ilmoille vanhaan tuttuun tapaan *Parole*, ja miehet kokoontuivat tiedotusten kuuloon. *Parolen* sisältö muuttui mutta sana säilyi, ja uusia kirjallisia ulottuvuuksia saaneena se elää nyt myös osana suomalaista jääkäriperinnettä.

Juhani U. E. Lehtonen

Sana Parole on ruotsiksi Paroll

Viitaten otsikkoasioihin haluan tässä kertoa lehden lukijoille, mitkä muistot heräsivät minussa lukessani otsikkokirjoituksen.

Isäni kenraalimajuri Ragnar R. Grönvallilla oli usein, kun hän oli hyvällä tuulella ja meillä oli aikaa, kutsua perheensä. ”på en paroll”. Tämä tapahtui kun perhe oli esimerkiksi lähdössä johonkin tai muuten sovimme jostain yhteisestä tapahtumasta, Kuten Suomen armeijassa konsanaan, päättyi tilaisuus aina ”är det någonting att fråga”? Eli onko kysyttävää.

En malta olla kertomatta myös eräästä toisesta sanonnasta, joka sopii tähän yhteyteen.

Isäni palveli nuorena upseerina Hyrylän varuskunnassa hevosvetoisessa kenttätykistössä. Sieltä oli periytynyt komento ”Ratsaille”, joka hyväntuuliselta isältäni usein kajatti yllämainitun parollin jälkeen, esimerkiksi kun välittömästi oli lähtö johonkin. Tämä käsky tuli aina alkuperäisenä, eli suomen kielellä.

Claes Johan Grönvall

PAROLE netissä

■ Nyt voit lukea Parolen myös netissä. Se löytyy osoitteesta

<http://www.jp27.fi>,

Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistys Helsinki-Uusimaan osaston ylläpitämän kotisivun kohdan AJANKOHTAISTA alla on linkit PDF-formaatissa ladattavien lehtien numeroihin.

KUTSU

Jääkäripataljoona 27:n
Perinneyhdistys ry:n sääntömääräinen

TOIMINTASUUNNITELMA – JA VAALIKOKOUS

pidetään lauantaina 26.11.2011 Merisotakoulun
auditoriossa Suomenlinnassa, Helsingissä

OHJELMA

- Klo 10.00 Hallituksen ja osastojen puheenjohtajien neuvottelutilaisuus
Klo 12.00 Ruokailu
Klo 14.00 Toimintasuunnitelma- ja vaalikokous
Klo 16.00 Kokouspäivän päättäminen

Ilmoittautumiset puheenjohtajien neuvottelutilaisuuteen, toimintasuunnitelma- ja vaalikokoukseen tiistaihin 15.11.2011 mennessä Jääkärikansliaan.

Puhelin: 09 135 1009, gsm: 050 377 8845
Sähköpostilla: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Yhdistys maksaa kunkin osaston puheenjohtajan tai osaston edustajan matkakustannukset yleisten kulkuneuvojen taksojen mukaisesti.

Suomenlinnaan pääsee lautalla Kauppatorin rannasta. Matka-aika on n. 15 minuuttia.
Klo 9.40 lähtevällä lautalla ehtii neuvottelutilaisuuteen ja klo 13.40 lähtevällä lautalla ehtii toimintasuunnitelma- ja vaalikokoukseen.

Helsingissä 31.8.2011
Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry
Hallitus

INBJUDAN

Föreningen Jägarbataljon 27:s Traditioner rf
håller sitt stadgeenliga

VERKSAMHETSPLANERINGS- OCH VALMÖTE

lördagen den 20.11 2011 i Sjökrigsskolans audi-
torium på Sveaborg, Helsingfors

PROGRAM

- kl. 10.00 Styrelsen och avdelningarnas ordförande för-
handlar
kl. 12.00 Lunch
kl. 14.00 Verksamhetsplanerings- och valmöte
kl. 16.00 Mötet avslutas

Anmälan till respektive möte bör göras senast tisdagen den 15 november 2011 till Jägarkansliet.

Telefon 09 135 1009, gsm 050 377 8845
E-post: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Föreningen betalar resekostnader för avdelningarnas ordförande eller representant enligt kostnader för allmänna fortskaffningsmedel.

Till Sveaborg kommer man per färja från Salutorget. Resan tar cirka femton minuter. Med färjan som avgår 9.40 hinner man till förhandlingarna och med den som avgår 13.40 hinner man till verksamhetsplanerings- och valmötet.

Helsingfors den 31.8 2011
Föreningen för Jägarbataljon 27:s Traditioner rf
Styrelsen

JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:N PERINNEYHDISTYKSEN ALAOSASTOJEN YHTEYSTIEDOT

Osasto	Nimi	Gsm	Sähköposti
Helsinki-Uusimaa	Hakkarainen Arno	050 383 5486	arno.hakkarainen@tieturi.fi
Kuopio	Seppo Räihä	040 591 4611	seppo.raiha2@pp.inet.fi
Lappi	Kaisa Liljeberg-Thronicke	040 861 5442	kaisa.liljeberg-thronicke@rovaniemi.fi
Oulu	Pertti Puonti		pertti.puonti@gmail.com
Pirkanmaa	Pekka Virtanen		pekka.virtanen@ppg.inet.fi
Satakunta	Alpo Vehanen	0400 593 727	alpo.vehanen@dnainternet.net
Varsinais-Suomi	Osmo Suominen	0400 908 314	ojs@luukku.com
Vaasa	Martti Ehrnrooth	0500 663 939	martti.ehrnrooth@veo.fi
Länsi-Pohja	Pentti Hiukka	040 593 9082	pentti.hiukka@pp2.inet.fi
Kymenlaakso	Paavo Mikkonen	044 550 9375	paavo.mikkonen@pp.inet.fi
Kainuu	Jouko Ollanketo	040 773 7763	
Kanta-Häme	Pertti Kiviniemi	0400 846 956	pertti.kiviniemi@armas.fi
Keski-Suomi	Martti Porvali	050 590 1051	porvalit@gmail.com
Etelä-Pohjanmaa	Juhani Passi	050 322 3469	juhani.passi@netikka.fi
Etelä-Karjala	Antti Lankinen	040 820 5620	antti.lankinen@pp4.inet.fi
Päijät-Häme	Ari-Ilmari Iisakkala	0500 761 676	a-i.iisakkala@phnet.fi

OSASTOT TOIMIVAT

HELSINKI-UUSIMAAN OSASTO

JÄÄKÄRIKERHO

■ Jääkärikerhon tilaisuus pidetään perinneyhdistyksen kansliassa 5.10. klo 18.00 alkaen.

Suomenlahden meripuolustusalueen komentaja kommodori **Markus Aarnio** pitää alustuksen aiheesta ”*Ajan-kohtaista merivoimista*”.

Osasto tarjoaa kahvit jonka vuoksi pyydetään ilmoittautumaan etukäteen. Ilmoittautumisia vastaanottaa Arno Hakkarainen puhelimitse 050 3835 486 tai sähköpostitse arno.hakkarainen@gmail.com.

Helsinki-Uusimaa osasto, johtokunta

KOKOUSKUTSU

■ Jääkäripataljoona 27 perinneyhdistyksen Helsinki-Uusimaa osaston toimintasuunnitelma- ja vaalikokous pidetään keskiviikkona 9.11. auditoriossa (ent. suoje-luskuntien talo) osoitteessa Töölöntorinkatu 2 B, 00260 Helsinki.

Kokouksesitelmän pitää eversti **Sampo Ahto** aiheesta ”*Neuvostoliitto ja välirauha*”.

Osasto tarjoaa kahvit jonka vuoksi toivotaan ilmoittautumaan etukäteen. Ilmoittautumisia vastaanottaa Arno Hakkarainen puhelimitse 050 3835 486 tai sähköpostitse arno.hakkarainen@gmail.com.

Helsinki-Uusimaa osasto, johtokunta

TUTUSTUMINEN SOTAMUSEON NÄYTTELYIHIN: La 3.12. klo 11.30

■ Talvisota 1939-40 Kunniamme päivät -näyttely

Näyttely kertoo 30.11.1939 syntyneen ja Moskovan rauhaan 13.3.1940 päättyneen talvisodan tapahtumista taustoista seurauksiin. Näyttely perustuu aitoon sodan-aikaiseen esineistöön, jonka antamaa tietoa on täyden- netty runsaan valokuva-, kartta- ja piirustusmateriaalin avulla.

■ Jatkosota TK-piirtäjien silmin -näyttely

Sotamuseon erikoisnäyttely kertoo 70 vuotta sitten käy- dyn jatkosodan tapahtumista tiedotuskomppanioihin kuuluneiden taiteilijoiden tekemien piirustusten avulla.

Osasto maksaa sisäänpääsymaksun, näyttelyyn tu- tustumisen yhteydessä nautimme yhteiset osaston tarjo- amat sotilaskotikahvit.

Kahvitarjoilun vuoksi toivotaan ilmoittautumaan etukäteen. Ilmoittautumisia vastaanottaa Arno Hakka- rainen puhelimitse 050 3835 486 tai sähköpostitse arno. hakkarainen@gmail.com.

Helsinki-Uusimaa osasto, johtokunta

PAROLE

Päätoimittaja – Chefredaktör
Jukka Knuuti

PAROLE 4/2011 ilmestyy joulukuussa 2011. Lehteen
tarkoitettun aineiston tulee olla toimituksessa 25.11. mennessä.

4 numeroa vuodessa, 20 €/vsk
4 nummer i året, 20 €/årg

Toimitusneuvosto – Redaktionsråd Askö Kilpinen, Kari J Talvitie, Kari Nummila

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ – JÄGARSTIFTELSEN

Puheenjohtaja – Ordförande	Jäsenet – Medlemmar
Kilpinen Askö	Fagnäs Peter
Varapuheenjohtaja – Viceordf.	Hägglund Gustav
Tukiainen T. K. J.	Kuljukka Antti
Työvaliokunnan jäsen –	Lahti Jere
Medlem i arbetutskott	Manninen Ohto
Pennanen Jukka	Puheloinen Ari
Asiamies – Ombudsman	Sihvo Sami
Kouri Jukka	Stewen R. W.

JP 27:n PERINNEYHDISTYS RY- FÖRENINGEN JB 27:s TRADITIONER RF

Hallitus – Styrelse	Jäsenet – Medlemmar
Puheenjohtaja – Ordförande	Ehrnrooth Martti
Pennanen Jukka	Liljeberg-Thronicke Kaisa
Varapuheenjohtaja –	Mikkonen Paavo
Viceordförande	Parkkola Ari
Talvitie Kari J.	Suominen Osmo
Sihteeri –	Valkeajärvi Jukka
Sekreterare	
Kiiski Tiina	

KANSLIA: Auki ma–to 10–14. KANSLI: Öppet må–tors 10–14.

Pohjoisranta 20 A – Norra Kajen 20 A
00170 HELSINKI – 00170 HELSINGFORS
Puhelin/telex 09-1351009 telefon/telex, gsm 050-377 8845, email: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Saksan jalkaväkipäivillä oli lippurivissä myös Reservistenkameradschaftin lippu. Vihreässä lipussa on reunoihin ulottuva musta-hopeinen yhdistelmäristi, jonka paa-luttaiset sakarat ovat Rautarististä ja hirsittäiset Vapaudenrististä. Ristin keskellä on hopeisen ruusun ja mustan kolmilehtisen tammenlehvän yhdistelmäkuvio ja sen ala-sakarassa musta harmaalla päärmätty vuosiluku 1995. Tammenlehvä viittaa Preussin vuoden 1813 alkuperäisen Rautaristin (ja vuonna 1957 käyttöön otetun vuoden 1939 rautaristin uuden mallin) keskuskuvioon. Lipun vihreä väri puolestaan viittaa sekä Saksan että Suomen jalkaväen aselajiväriin.

